

ВСЕСВЕТ

К. 6176

1925

1925
270 а/с

М. Н. - У.
6 - К.

№ 6

1910 x

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

== шоденну велику газету ==

„ВІСТИ ВУЦВК“

с двохижневим багатомілюстрованим літературно-художнім журналом

„ВСЕСВІТ“

ЦІНА НА МІСЯЦЬ 60 КОП.

з газет. „Вісти“ по колект. передплаті . 1 крб. 15 к.
індивідуальній » . 1 » 40 »
звичайній » . 1 » 90 »

ПЕРЕДПЛАТА ПРИЙМАЄТЬСЯ:

в конторі Видавництва „ВІСТИ“, вул. К. Лібкнехта, 11. а також
уповноваженими Видавництва.

Приєм у редакції «ВСЕСВІТ» щодня, крім свят, від 1-ї
до 4-х годин дня.

Рукописи слід надсилати чітко написаними на одній
сторінці аркуша.

Телефон № 14—73.

Видавництво газети «ВІСТИ ВУЦВК».

Центральне Видавництво Союзу Українських

до 4-х годин дня.

Рукописи слід надсилати чітко написаними на одній сторінці аркуша.

Телефон № 14—73.

Видавництво газети «ВІСТИ ВУЦВК».

Центральне Видавництво Союзу Українських Пролетарських і Селянських Письменників

„СІМ“

==== (Село і Місто) ====

випускає повний збірник творів Тараса Шевченка в двох томах. Перший том вийде в перших днях квітня, а другий том в кінці травня цього року. Ціна передплати за ціле видання 6 (шість) карбованців з розкладкою на три терміни: 1) 2 крб. 50 к. при замовленні, 2) 2 крб. по отриманні першого тому і 3) 1 крб. 50 коп. по отриманню другого тому.

Одночасно з тим видавництво „СІМ“ випускає альбом „Тарас Шевченко як маляр“ (малюнки і графіка) — 50 вибраних малюнків Т. Шевченка. Ціна передплати 1 крб. 50 коп. При замовленні платиться 1 крб. 50 коп. і 50 коп. по отриманні альбому.

ЗАМОВЛЕННЯ НА ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЮТЬ:

ЦЕНТРАЛЬНЕ ВИДАВНИЦТВО — Москва, вул. Огарева (б. Газетний пер.), дім № 14 і його контори та представники на місцях (в Харкові, площа Розі Люксембург, дім 18, Балицький М. В., в Києві, вул. Воровського, № 5, МІТТ А. Я., Одеса, вул. Пастера, № 34, Швобельман Р. Я. Р., — в Полтаві, Єкатеринославі, Чернигові, Винниці, Бахмуті, Житомері, Ростові н/Д., Краснодарі і інших містах Союзу РСР.

ВСЕСВІТ

№ 6

1-го КВІТНЯ
1925 р.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

За редакцією В. БЛАКИТНОГО

▼▼▼ РЕДАКЦІЯ: ▼▼▼
Харків, вул. Лібкнехта, № 11.

ЗМІСТ. Оповідання: З нетрів сільських — Ф. Крушина; Вихор у затишку — О. Слісаренко; Комсомолка-поема — Грицько Косяченко; Гумореска: В лазні — Василь Чечвянський; Нариси: Похорон Н. Н. Наріманова — П. Кр.; Країна еластичної реакції — В. Поліщук; Вій — П. М.; Нафтові фонтани — М. Пятигорський; Український Вело-Форд — М. Савелов; «Березіль» — М. Дауків; Українці в Москві — Давід Хаїт, та інші. Обкладинка худ. Бібікова; Ілюстрації фотографа «Всесвіту» А. Плахтія; Кліше — цинкографії „Червоний Друк“; Метранпажі — П. Касапов і М. Зайцев.

Н. Н. Наріманов

Коротенька телеграма пронизує біллю серця працюючих: Президія ЦВК Союзу РСР з жалем повідомляє всіх членів ЦВК Союзу РСР і товаришів, що 19 березня о 8 г. 30 хв. від розриву серця нагло помер Голова ЦВК Союзу РСР, тов. Наріман-Наріманов.

Тов. Наріман-Наріманов старий революціонер, видатний літератор, романіст, промовець, талановитий газетний робітник.

Народився тов. Наріманов у Тифлізі 1870 року. Початкову освіту здобув в учительській семінарії. Попрацювавши за народнього вчителя 10 років, він складає іспит на атестат зрілості і вже 30 років, дорослою

1908-го року тов. Наріманов, скінчивши університета, вертається в Баку. Тут його заарештовано, він сидить в Метехському замкові у Тифлізі, його висилають на 5 років з Кавказу. Опинившись 1908-го року в Астрахані, він тут сходиться з відомим кавказьким революціонером тов. С. Шаумяном і тов.

Зумаряном, продовжує громадську й наукову роботу, пише брошури про холеру, сухоти, жіночий рух (про становище мусульманки) і т. и.

1913-го року заслання кінчається і тов. Наріманов вертається в Баку, де негайно береється за перервану роботу. В цей час він дає такі твори: «Бенкет» («Священне огнище»), «Дядя»

Союзу РСР...
риву серця нагло помер Голова ЦВК Союзу РСР, тов. Наріман-Наріманов.

Тов. Наріман-Наріманов старий революціонер, видатний літератор, романіст, промовець, талановитий газетний робітник.

Народився тов. Наріманов у Тифлізі 1870 року. Початкову освіту здобув в учительській семінарії. Попрацювавши за народнього вчителя 10 років, він складає іспит на атестат зрілості і вже 30 років, дорослою людиною, тов. Наріманов сідає на студенську лаву, вступивши 1902-го року до Новоросійського університету (Одеса). Але він не обмежується однією наукою, а стає на чолі революційного студентства і 1905-го року керує студенськими страйками; і досі бувші одеські студенти пригадують діяльність тов. Наріманова, як старости й одного з керівників усіх студенських «заколотів».

1906-го року тов. Наріманов знов повертається в Баку. Тут він працює в газетах «Иршад» («Путь») і «Геят»; пише свої «П'ятничні бесіди» і «Недільні уроки» (під цим заголовком друкувалися серії його статей у згаданих газетах).

В цей час починає зароджуватись Персидська с.-д. робітничка партія «Ичтмаюн-Амшон», основоположником і керівником якої був, тов. Наріманов. Тоді ж тов. Наріманов працює в с.-д. партії «Гуммет», що з'єдналася 1917-го року з партією більшовиків.

кому зашкварили у Тифлізі, його висилають на 5 років з Кавказу. Опинившись 1908-го року в Астрахані, він тут сходиться з відомим кавказьким революціонером тов. С. Шаумяном і тов.

Зумаряном, продовжує громадську й наукову роботу, пише брошури про холеру, сухоти, жіночий рух (про становище мусульманки) і т. и.

1913-го року заслання кінчається і тов. Наріманов вертається в Баку, де негайно береється за перервану роботу. В цей час він дає такі твори: «Бенкет» («Священне огнище»), «Дядя» (Змальовано мільонера Тагієва), переклад «Страти» Ге; з наукових праць—«Трахома» і «Сухоти».

Початок лютневої революції застає тов. Наріманова в складі більшовицького крила с.-д. партії «Гуммет».

1918-го року, коли в Баку встановлюється Радянська Влада, тов. Наріманов—член Раднаркома, комісар міського господарства і разом з тим редактор газети «Гуммет». Захворів, вивезено в Астрахань. Ледве встигає він поправитись, як знов береться за роботу тепер, як комісар освіти.

1920-го року, коли Радянська влада встановлюється в Азербейджані, тов. Наріманов

стає Головою Азревкома, а потім Головою Раднаркома. Він відіграв величезну роль в справі боротьби з контр-революцією та бандитизмом.

Він також відіграв велику роль в організації Ради Східних народів у Баку.

Похорон Н. Н. Наріманова

У неділю, коли виморена працею за тиждень Москва спочиває... коли не цокають тисячі Ундервудів, не бряжчать грішми металеві каси, а на заводах стоїть нудна тиша заліза, — у неділю Москва гуляє по Петровці, жадібними очима припадає до вітрин Мюра, чорною гадюкою в'ється на Кузнецькому...

Цієї неділі Москва була інша. Вона — в жалобі. А ми знаємо, якою Москва буває в жалобі...

Цієї неділі столиця Рад ховала тов. Наріманова. До Будинку Союзів вона принесла всі свої бойові прапори.

З Будинку Союзів, що став невмірущим смертю Леніна, з величній залі, де в ньому, — на люстрах, на пальмах, на білих колонах — живі спогади про Леніна — друзі й товариші винесли труну...

В Колонній залі оркестр грає Шопена. В Колонній Залі грають геніальний Вагнерівський марш на смерть Зіфріда, легендарного героя, що конає...

Старі більшовики провожають ще одного... труна переходить з плеч на плечі Калініна, Єнукідзе, Дзержинського, Чубаря, Скрипника, членів ЦВК.

Голуба кавалерія йде струнко.

Студенти університету Народів Сходу в національних блакитних, зелено-червоних, рожевих, малинових халатах...

Тов. Калінін:

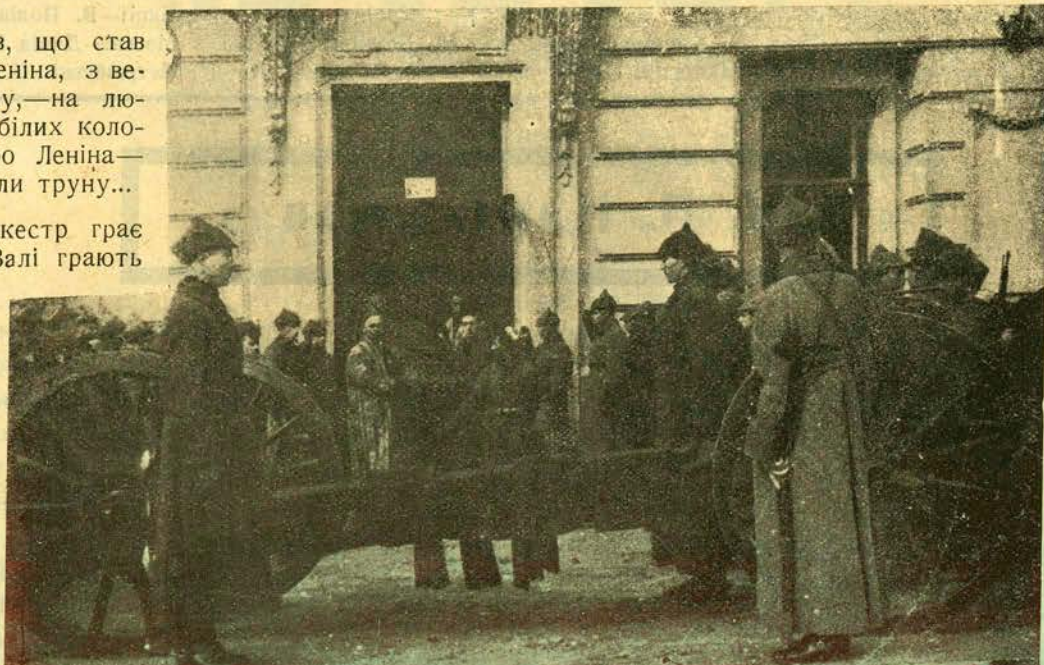
— Червоний Майдан в особі тов. Наріманова дістає першу жертву від східних народів. — С. Р. С. Р. — великий і кожне численних його націй кладе свого сина на цьому Майдані. Червоний Майдан, колись чільне місце для народів Росії, стає тепер місцем покою померлих вождів СРСР. І на наших очах він стає особливо дорогим і шановним.

Тов. Камінін:

— Він приніс революційні ідеї Заходу до трудящим масам невольного, пригнобленого Сходу. Ось чому його місце в Москві — на Червоному Майдані, де кращі борці за пролетарську справу лягли померлими. Ілляча. ЦК РКП жальцем ховає в землі люте, що вмерло з тов. Наріманові, ідея його про революційне злиття Сходу — невміруща.

Тов. Скрипник:

— Він замінив турецьким народом національний зелений стяг — інтернаціональний — червоним, і пів місяця приєднав п'ятихтинецьку зірку...

Старі більшовики провожають ще одного... труна переходить з плеч на плечі Калініна, Єнукідзе, Дзержинського, Чубаря, Скрипника, членів ЦВК.

Голуба кавалерія йде струнко.

Студенти університету Народів Сходу в національних блакитних, зелено-червоних, рожевих, малинових халатах...

Вінки...

Оркестри... Закордонні дипломати, що прийшли віддати останню честь міжнародної ввічливості...

І тисячі колон людських мас, немов березнева річка, коли рушить кригу, виходить з берегів,—заливали майдан й вулиці...

Прийшли на Червоний Майдан. Тут вздовж Кремлівського муру вузьке довге кладовище революції.

Свердлов, Ногін, Подбельський... біля Кремлівського муру —Мавзолей Леніна...

З висоти мавзолею прощаються з тов. Нарімановим:

Студенти „Восточного інституту“ виносять труну з будинку союзів.

Мимо свіжої могили проходять нечисленні робітні організації.

П. Кр

лю те, що вмерло тов. Наріманові, а ідея його про революційне злиття Сходу —невміруща.

Тов. Скрипник

— Він замінив тюркським народом національний зелений стяг—інтернаціональним—червоним, до пів місяця приєднав п'ятикінцеву зірку.

Тов. Самар (Франція) член Комінтерну:

— Дамо тут присягу продовжувати справу тов. Наріманова.

О 1-й годині труну спускають землю... Москва прощається з тов. Нарімановим подвійним салютом із гармат.

Величезний майдан мовчить, і тільки шум аероплану у горі розтинає тишу.

Спогади про тов. Наріманова

Тов. Наріманова, як революційного борця, я не знав. Мої спогади—про той час і ту обстановку, в якій він дозрів і в якій не міг не викуватися, не загартуватися цей майбутній діяч соціальної революції.

Під кінець 90-х років я вчився у тій гімназії, в якій у той час небіжчик тов. Наріманов був на посаді «Класного надзорця».

Дивна була тоді наша гімназія. Увесь вчительський персонал—„добре“ підібраний: майже кожний педагог—яскравий і барвистий тип «чехівської формації», химерна мішанина неучтва, лицемірства поліцайщини, жорстокости, формалізму, бездушности і бездарности. Духовна інквізиція і садичні анушання з дітей—найхарактерніші риси педагогічної системи тодішнього часу. Універсальний російський націоналізм в найкарикатурніших формах проводився і в географії, і в історії, і в математиці.

В той час думки і почуття Н. Н. всі були про долю його рідного народу, поневоленого потрійним ярмом неволі. Він покладав великі надії на загальну освіту серед мусульманства, що відогравала таку революціонізуючу роль.

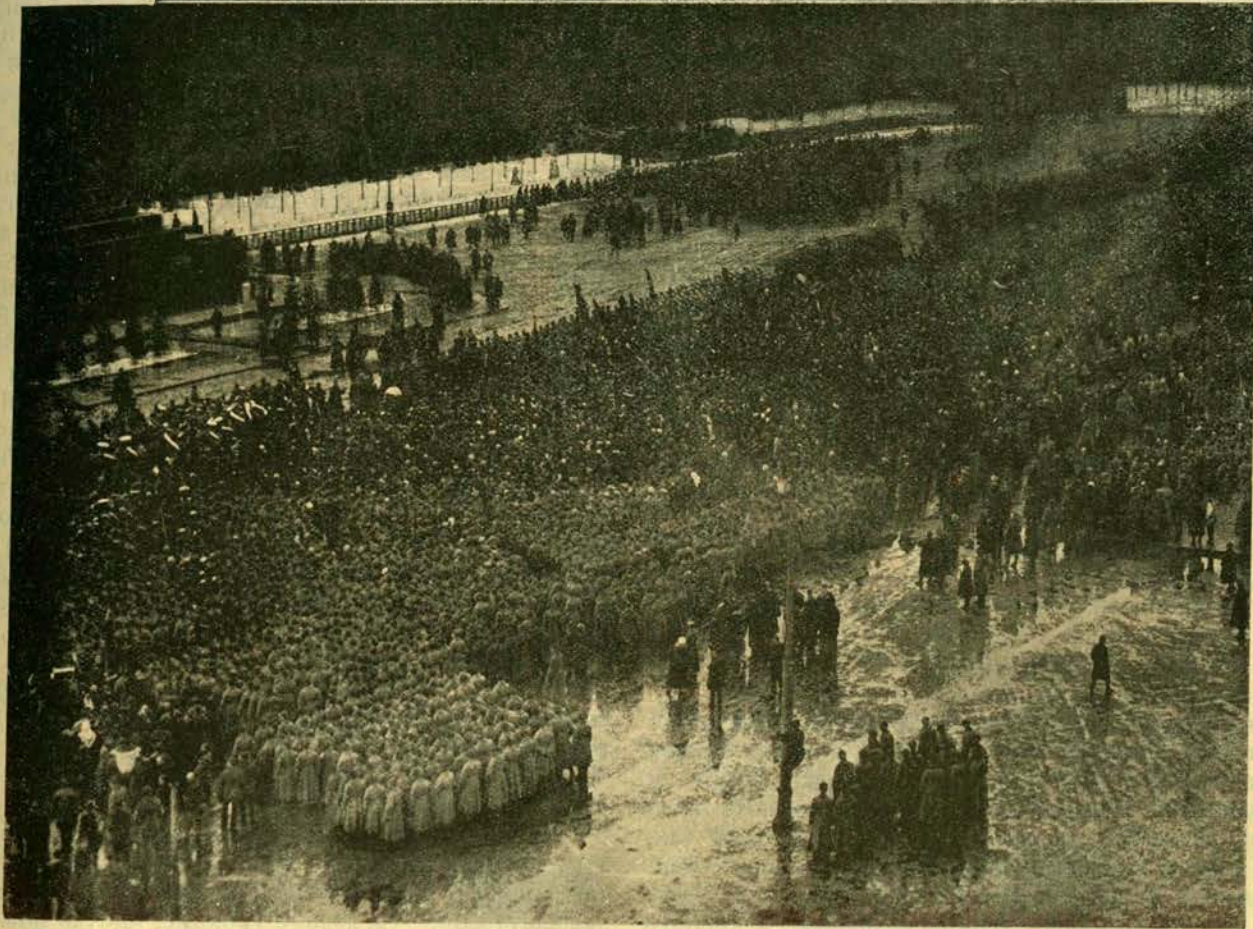

Яскраві спогади лишилися в мене про бенкет гімназистів та педагогів з приводу закінчення гімназії. (Це було 1902-го року). Н. Н. сказав надзвичайно цікаво й образно художню промову, що справила величезне враження на присутніх. Він змалював Педагогічну Раду, як залю судової інквізиції, яка в кожному вихованцеві бачить принципіального злочинця і яка творить антисупільне діло суда і розправи, завжди без присутности „підсудного“. Директор Побідоносцев, що був тоді на бенкеті (небіж відомого Побідоносцева)—єдиний ненаціоналіст в тому розумінні, що брав хабарі «без різниці національностей», й інші педагоги підбігли

сти і бездарности. Духовна інквізиція і садичні знущання з дітей — найхарактерніші риси педагогічної системи тодішнього часу. Універсальний російський націоналізм в найкарикатурніших формах проводився і в географії, і в історії, і в математиці.

І от у цій гімназичній клітині, де кожний педагог дивився на дітей як на свою законну жертву, єдиною світлою людиною був. Наріман-Наріманов. І до того нам дивно було бачити і думати, що вихователь може бути без гудзиків з орлами, що педагог може на нас, гімназистів, дивитися з такою милою, доб-

рою усмішкою, як Н. Н. В ласкавій усмішці до дітей і в тонкій іроничній усмішці до якогось знахабнілого педагога, ми відчували глибоку, інтимну солідарність Н. Н. з нами.

Свіжа могила коло Кремльовської стіни. Червона площа під час похорону г. Н. Н. Наріманова.

ятельсько-свинські обійми педагогів і перебіг до юрби юнаків, що захопливо слухали його палку промову.

Д-р С. Р. Златковський.

суда і розправи, завжди без присутности „підсудного“. Директор Побідоносцев, що був тоді на бенкеті (небіж відомого Побідоносцева) — єдиний ненаціоналіст в тому розумінні, що брав

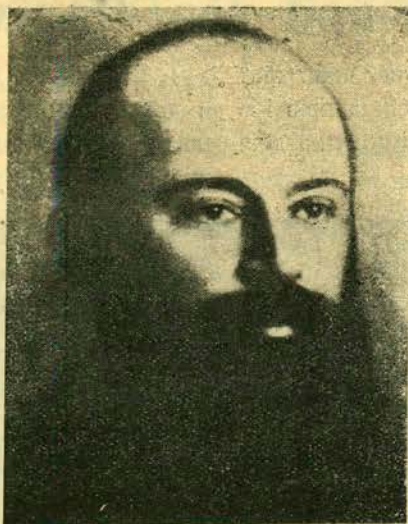
хабарі «без різниці національностей», й інші педагоги підбігли до Н. Н., почали усовіщувати його, дорікати, що він видав «педагогічну тайну», — але Наріман Наріманов продовжував під наші оплески немилосердно викривати усю гнилизну й мерзотність тодішньої школи. «Тепер я ваш одверто і з молоддю буду завжди» — з такими словами Н. Н. відштовхнув від себе з при-

зирством при-

Трагічна смерть т.т. Мяснікова

т. Мясніков

т. Атарбеков

Атарбекова та Могілевського

т. Могілевський

22 березня трагічно загинули через аварію аероплану «Юнкерс» заступник голови Раднаркому ЗСФРР, член Президії ВЦВК СРСР і член Реввійськради СРСР Олександр Федорович Мясніков, РСІ СРСР і Уповнаркомпоштель СРСР в ЗСФРР Георгій Олександрович Атарбеков і два літуни товариства «Закавіо» Шпіль та Сагородзе. Тов. Мясніков їхав до Сухуму на з'їзд рад Абхазії. Т.т. Атарбеков та Могілевський їхали туди по службових справах.

3 нетрів сільських

Бувають зустрічі, що їх потім довго не забудеш,—от стоїть твій співбесідник перед очима та й край. Бачиш ти його з усіма подробицями до симетричної бороди на один бік, бачиш однісіньку соломинку з вустилки, що випадково якимось боєм вихопилась наперед з подертого чобота.

За сто верстов за порадою...

Оце начув я, що газета ваша справедлива і прийшов з Андріївки з Олексівського району за порадою. Сто верстов од нас до Харкова. Хочу, щоб ви списали, хай інші так не роблять, як робив я. Довго шукав я поради в різних місцях. Так часом сміються з мене, часом гніваються, а оце позавчора зустрів мене секретар Комнезаму (він, кажуть, по газетах почав

не всиновишь, бо як не заплатишь за його, так я хлопця заберу. Він як не розсердиться та не вхопить мене за петельку тай виштовхнув у потилицю з хати. Прийшов я додому. Попали з жінкою. Пішла й жінка. Жінку він теж побив. Прийшла вона до дому, сіли ми, поплакали та на тім і діло кінчилося. А Тимошка росте, а Тимошка працює, а грошей мені Денис копійчки.

А тут голод підоспів, скрутно стало. Думав я думав мовився—мовився богу, та й записався у адвентисти, бо не таланить так, мабуть, то все од бога. Взимку у лютий мороз повели мене до річки Дінця за дві версти од Андріївки і голого загнали у воду, в копанку. Вихрестили мене на адвентиста, і став я ходити до них на збори. Збираємось. Нам задають різні загадки, а ми молимося. І молився я, щоб

Бувають зустрічі, що їх потім довго не забудеш,—от стоїть твій співбесідник перед очима та й край. Бачиш ти його з усіма подробицями до симетричної бороди на один бік, бачиш однісіньку соломинку з вустилки, що випадково якось боязко вихопилась наперед з подертого чобота.

За сто верстов за порадою...

Оце начув я, що газета ваша справедлива і прийшов з Андріївки з Олексівського району за порадою. Сто верстов од нас до Харкова. Хочу, щоб ви списали, хай інші так не роблять, як робив я. Довго шукав я поради в різних місцях. Так часом сміються з мене, часом гніваються, а оце позавчора зустрів мене секретар Комнезаму (він, кажуть, по газетах почав писати) та й насовітував звернутись до вас.

Перекотиполе

Як правду казати, то я й у Андріївці недавно отаборився. Власне я з Андріївського пня—роду, та довгий час їздив, шукав щастя—землі: був і на Лабі, був і в Семиріченській області, де я й облюбував собі землю. Це було в 15 році. Пожив я там два з половиною роки та раптом піднялася завірюха і киргизи почали нас всіх православних (колоністів Кр. Т.) нищити до останку. З нашого посольку було зарізано по-над 17 чоловіка, а ми тільки з душами повиривались і повтікати у місто Вірний, де й перебули, поки підспіли нам на допомогу. Кинули ми з жінкою все, що було, і з п'ятьма дітьми повернули назад у Андріївку. Тим часом усталилася радянська влада. Дали мені земельку. Комнезам допоміг повернути стару хату, що я її був продав Бойкові Данилові, і почали ми знов хазяїнувати в Андріївці.

Торг Тимошкою.

Почали хазяїнувати, кажу. Трудно було поставити на ноги господарство, бо нізащо учипитись. Взяв я та й найняв свого старшого сина Тимошку таки ж до Дениса Бойка у робтники. Працює мій Тимоха та й працює. Годують його добре, хоч роботи й багато, та він набідувався вже дома так, що повертати у його й думки не було. Поб'є його Денис, прибіжить, поплаче і знов до хазяїна. Дивився я дививсь та й кажу своїй старій: що ж воно за толок—Тимошка працює, а користи нам з цього ніякої. Що ж, що Денис його зодягає та годує, а нам же нічого не платить. Пішов я до Данила та й кажу: або плати, або забери Тимошку додому. А він і каже: Тимошки не забереш, бо коли й у суд підеш, то не видно тобі зі мною судиться, бо я тебе сто разів і куплю й продам. Тимошки, каже, не дам, бо мабуть я його усиновлю. А я йому й кажу:

не всиновишь, бо як не заплатишь за його, так я хлюпай забери. Він як не розсердиться та не вхопить мене за петельку тай виштовхнув у потилицю з хати. Прийшов я додому. Поплакали з жінкою. Пішла й жінка. Жінку він теж побив. Прийшов вона до дому, сіли ми, поплакали та на тім і діло кінчилося. А Тимошка росте, а Тимошка працює, а грошей мені Денис не дає копійчки.

А тут голод підоспів, скрутно стало. Думав я думав молився—молився богу, та й записався у адвентисти, бо я не таланить так, мабуть, то все од бога. Взяв у адвентистів мороз повели мене до річки Дінця за дві версти од Андріївки і голого загнали у воду, в копанку. Вихрестили мене на адвентиста, і став я ходити до них на збори. Збираємось. Нам задають різні загадки, а ми молимося. І молився я, щоб Тимохине серце як небудь повернути до нашого з старою. Воно так і вийшло. В осени 23 року упав Тимошка із скриньки, вивихнув собі кульшу й спину, так Денис його одправив до нас. Вилікували ми Тимошку. Цілу зиму стара держала його на печі, що-дня квасом мазала черінь, та клала хлопця на гречку чану солому, укриваючи кожухом. Виходився мій Тимоха, та й що на осінь почав уже й на досвідки ходити. Взяв тоді я й Тимоху та й найняв до Данила, до брата Денисового. Він мені й розповідає, що доводиться через жінку, та й у його Комнезам забрав для мене хату. Я собі й думаю: скривдили чоловіка—хай хоч Тимоха його попрацює. Пішов Тимоха до Данила, почав працювати. Подумав я подумав, і платню б треба за Тимоху взяти соромно мені, бо як же, він скаже мені сплатити те, що оддав комнезамом то мене ж не хватить і кишок. Похожу, похожу по-під двором у Данила та й не йду—до нього соромно. А через якийсь час чую, що Тимошка покинув Данила й пішов до Дениса, бо той, собача душа, у піст почав заманювати Тимошку салом. Договорились вони з Денисом, що той його за рік роботи справить кожух, чоботи, та смушеву шапку. Це було по-весні минулого року. А тим часом наклали на мене 45 пудів податку, бо ж, звісно дали ж мені 9 чи десятин землі.

Податок і могорич.

Прийшли до мене по податок. Питають: платить є чи не є? Я їм і кажу: та воно, хлопці, хто його зна, ото єсть кабанчик так і шкода. А вони мені й кажуть:—це сільрада, що її поклали заарештували,—ти, дядьку Трохиме, мабуть можеш і не платити ото нас помогоришиш та й усе.—Ну й добре, кажу, хлопці, спасіба вам, заколю кабанчика так і помогоричу. Прийшов до мене могорич, хвалюсь жінці: от, мовляв, щоб податку не платити так треба помогоричити. Вона мені, правда, й каже: слухай, каже, старий, я тебе заплачу, каже, щоб біди, каже, не було. А я їй і кажу: те-ж кажу, воно, дійствительно, й платити би треба, та і кажу:

чка жаль. Давай помогоричим. Вона й каже: ну, чи помогоричим, то й помогоричим. І стали ми їх могоричити. Поставлю я четверть самогону, а вона наварить — насмажить, та й могоричимо — голову сільради та писаря з розправи. А сусіди й додивились. Ми могоричимо, а вони по-під віконню хаміль-хаміль та заглядають. Крутились ми крутились, та й вирішили перейти могоричити до попа. Прийшли. Сіли, (а яж за двадцять верстов ходив по свіжу рибу). Тільки по чарці, а в двері — рип. У хату: — Здрастуйте... Що це таке. Забачили самогон, хотіли взяти. З ячейки. А жінка й каже: не обіжайте, хлопці, нас, це ж так й так. Як не спалахне тоді голова сільради та в крик. Нагримав

облупи його, Тимошко, оце тобі буде смушок на шапку. А Тимошка їй: — Та хай вони вам усі повиздыхають, хіба я вмю його лупити, хай хтось інший облупить. Прийшов Денис, — покликав козолупа. Той почав лупити та й каже: а ягня не здохло, його вбито. Ну й його. У вечері Тимошка гнав скот напувати. Хазяйка й каже: жени ж, Тимошко, та гляди й корову не вбий. Жартуючи сказала. А мій Тимошка як не спалахне... І став Тимошка журитися. Прийде Тимошка на вечорниці. тай виспіває — співає: «Прощай ти город, прощай Кавказ»... Почали говіти. Пішли до церкви, а хазяйка на Тимошку щось і нагомонила. Пішов мій Тимошка повисився у хліві на дверях...

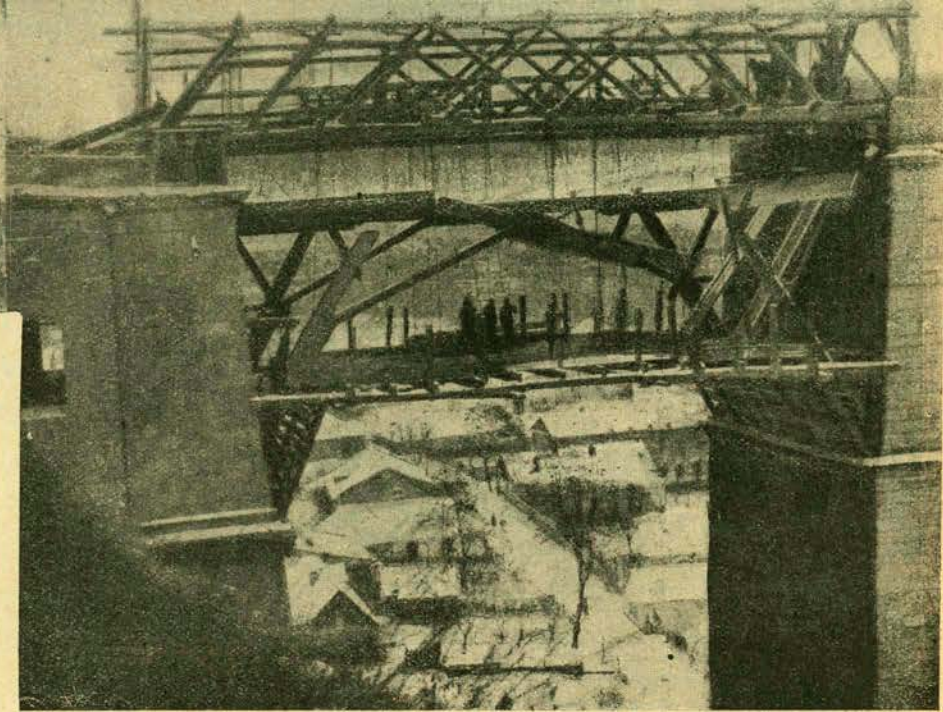
„Великомучениче Леніне та Червона арміє“...

Прочув я про це, — поховав Тимошку, тай думаю: і адвентистом став, і молюся, а воно й далі не талановить. Дай же, думаю, ще раз попробую — чи дійсно адвентисти допоможуть мені? І надумав, що брат мій тоже адвентист, позичивши лопату ще торік. не повернув її до цього часу.

м. Кам'янець-Подільськ. Новий збудований міст.

на ячейку, нагримав і на нас. Перестали ми після цього могоричитись, а через якийсь час чуємо, що того пресіда... змістили та в тюрму посадили писаря з розправи теж...

м. Кам'янець-Подільськ. Новий збудований міст.

і на ячейку, нагримав і на нас. Перестали ми після цього могогоричитись, а через якийсь час чуємо, що того пресідателя змістили та в тюрюгу посадили, писаря з розправи теж.

Прикликали мене на тому тижні у райвон, у милицію, та й питають:—А ну скажи, Мотренку, чи торік ти 45 пудів заплатив?—Я так і вмер—похолонули в мене і руки і ноги—Дійствительно, кажу, що не заплатив. Що ж, ховатися уже ніяк. А мені й кажуть—розкажуй же все, та й по правді. Так оце я й не знаю, чим воно скінчиться...

„Сіпілік“.

Це з податком у мене так обійшлося. А то і ще друге лихо скоїлось,—з Тимошкою. Пішла поголоска по селу, що у моєї найстаршої дочки, що вийшла заміж аж у Конотоп, та об'явився „сіпілік“. Почув про це й Тимошка. Почув от Дениса, що він йому сказав: не ходи тепер, хлопче, до батьків, бо в татка твого „сіпілік“, батько навстоя гніє. І переказують мені хлопці, що Тимошка на вечорницях казав: не піду, каже, більш до батьків, як батько і мати в мене, каже сіпілікі, а гнити я не хочу. Через якийсь час викликають мене у сільраду, та до доктора.—Розбирайся, каже він, обдивимось тебе й твою стару. Обдивились—нема ніякого сіпіліку.

Я тоді зустрічаю Тимошку та й кажу: ти б може, синку, зайшов коди до матері? Так він і слухати не хоче. Тоді я йому кажу,—ти б уже, хлопче, може б покинув Дениса? Пішов би в город, записався б куди у касамол чи що? Там же в городі так живуть, а ти ж какой смишльонний... Іди, сину, в город... А він і каже: піду без вас. А поки що зароблю у Дениса добрі чоботи, кожух та сиву смушеву шапку.

Тимошка журиться...

Тай заробив... Почали лупитися ягнята у Дениса. Тимошка дивиться, що ростуть—ростуть ягнята,—пропада смушок. Дивився, дивився та щось і вирішив. Пішов якось напувати скот тай несе з хліва мертве найменше ягня. Хазяйці й каже:—Тітко, здохло ягня... А вона й каже:—Ну, здохло, так здохло,

По своїй височині цей міст — один з величезних мостів в СРСР.

Пішов я на сходку, та й кажу нашим старшим, ученицям: господа, кажу, ото ж ви як до кого з нас прийдете, так вас гостять і пирогами, і сметоною, і всім, усім... Як же б же ви й мені переказали ту молитву, яку знаєте, щоб і мене так зустрічали?... Вони засміялися та й кажуть: Дурний ти, цю молитву може тобі у серці сказати тільки бог.

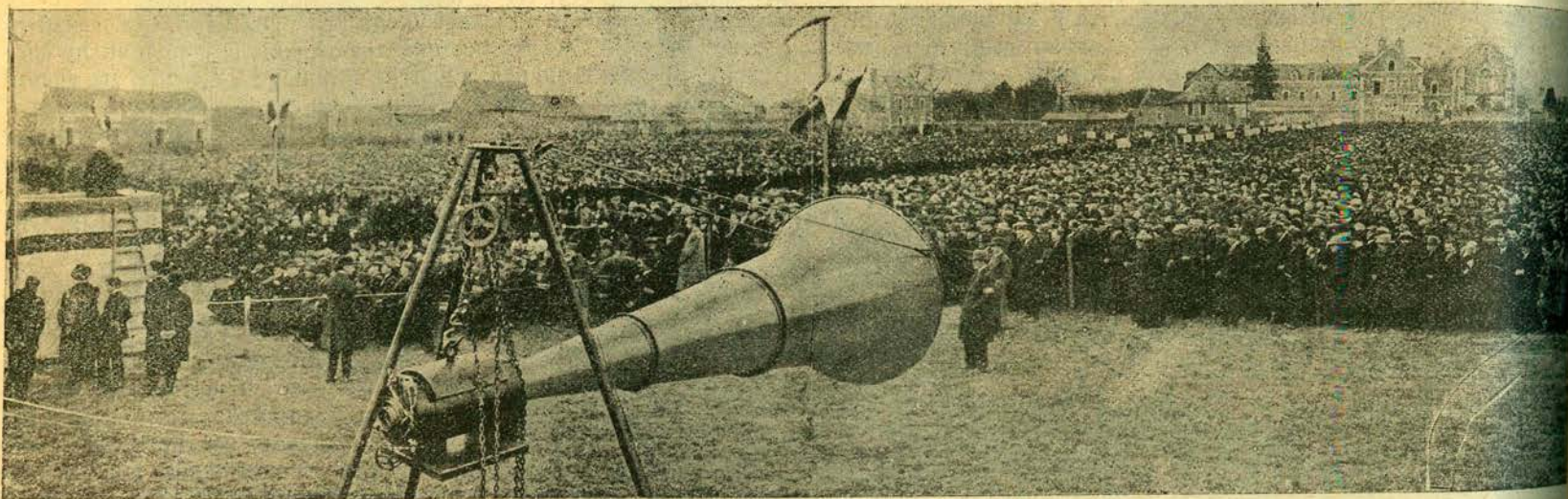
Закипіло в мене серце і кажу їм:—А дайте, я кажу свою молитву... Вони кажуть.—А ну кажи: Подумав я, а тоді й кажу: великомучениче Леніне та Червона арміє, допоможіть же мені ви тепер, щоб Омелько повернув мою лопату, щоб її взяв торік, та й досі не повернув. А тобі, Омельку, я даю червоного півня.

Як вони почули мою молитву—схопилися. Всі закричали на мене, стіл перекинули. Кричать, що мені треба тепер побути на покаянії два тижні. Плюнув я на це діло, та й порішив—піду до секретеря Комнезаму. Як він є демобілізований червоноармієць, то він мені й правду розкаже. Пішов до нього. Він і повів мене у Камінне, в клуб... Повертаюсь відтіля, а інші адвентісти й знають, де я був, та кажуть: ти тепер проклятий. Я їм нічого і не сказав, тільки засміявся...

Ф. Крушина

ВСЕСВІТНЯ

Величезний рупор.

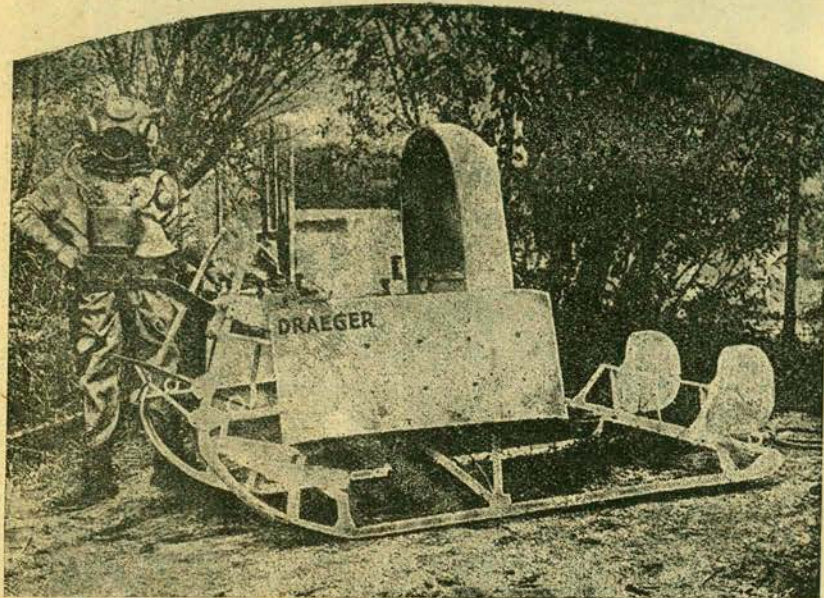
Ліворуч, на трибуні—промовець. На першому плані величезний рупор, що згучняє голос промовця настільки, що його можуть ясно чути 50,000 слухачів.

Водолазні сани.

Юний агітатор.

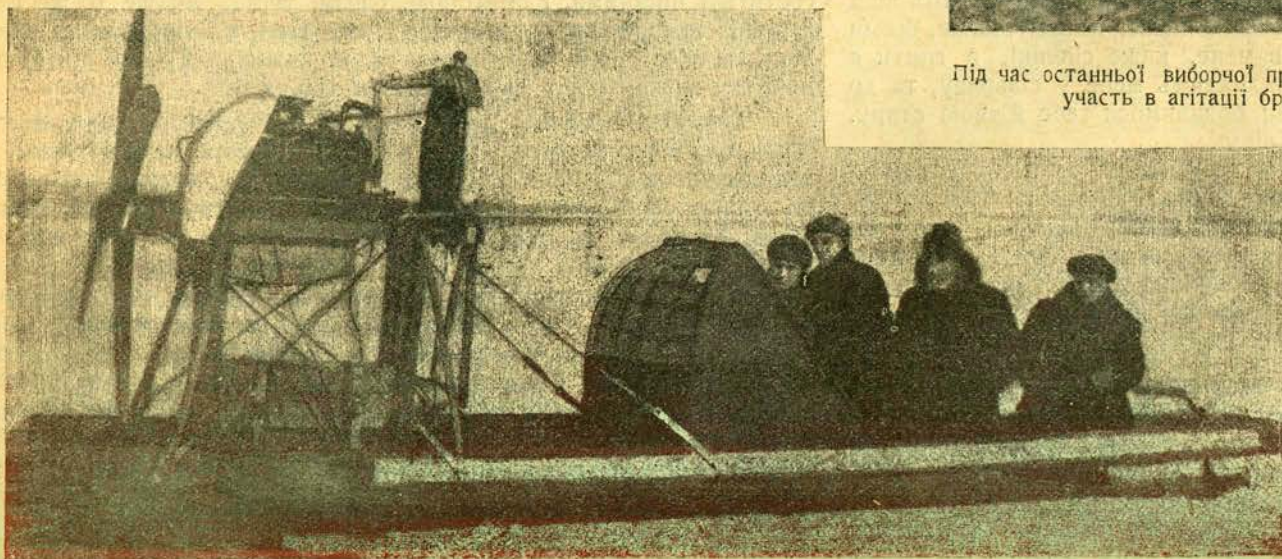

У Франції збудовано водолазні сани невеликого розміру. Водолаз сидячи в них може легко повертати їх під водою по своєму бажанню.

Під час останньої виборчої президентської кампанії активна участь в агітації брала „Молода гвардія“.

Човен — льодолом

70-ть міль в годину, то й більше проходить човен—льодолом по тому бому льодові.

ІЛЮСТРАЦІЯ.

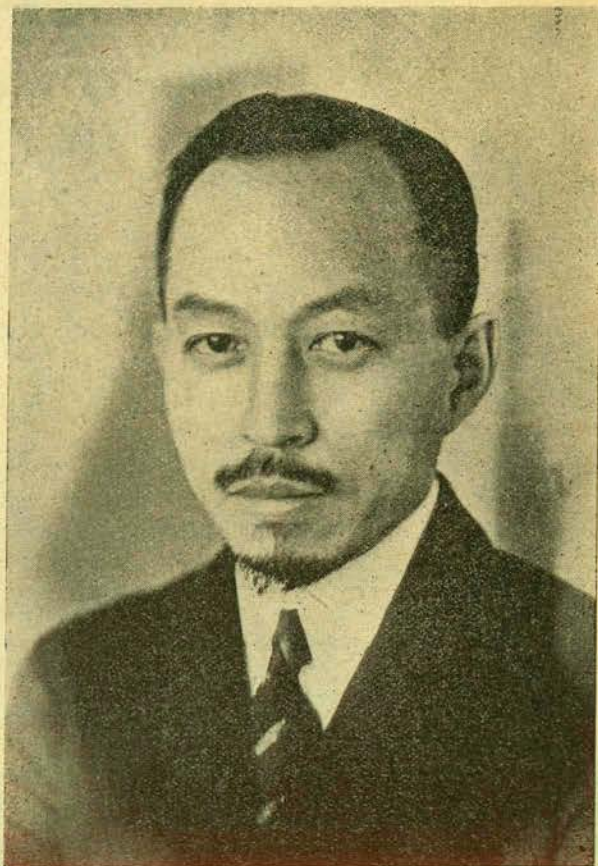

Еберг.

Похорон Еберта.

Зверху — труна з останками Еберта; внизу — президент рейхстагу Лебе промовляє над труною.

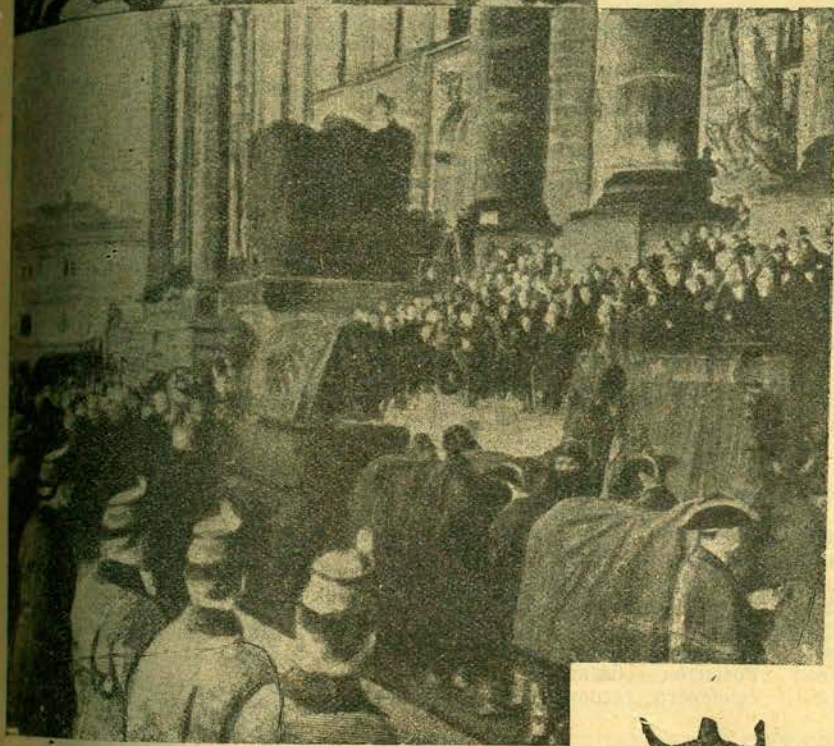
Новий Японський представник в СРСР.

В 1921 р. г. Сато був на посаді ген. консула в Харбіні, потім — першого секретаря посольства в Парижі, а в 1922 р. до призначення його в СРСР, був посланником у Польщі.

Сучасна Африка.

решити у себе пре
мовляє над груно

В 1921 р. г. Сато був на посаді ген. консула в Хар-
біні, потім — першого секретаря посольства в Парижі,
а в 1922 р. до призначення його в СРСР, був послан-
ником у Польщі.

Сучасна Африка.

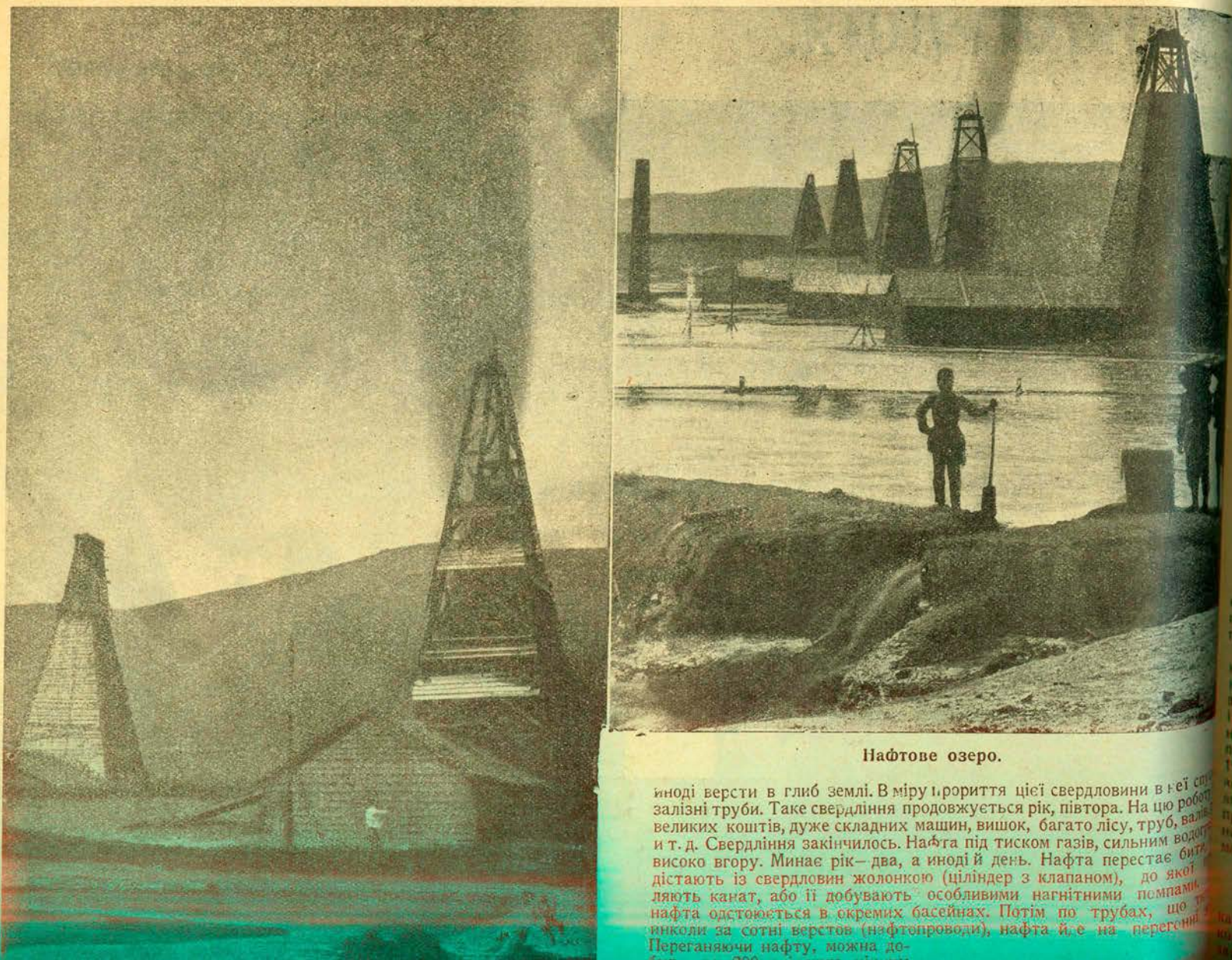

Велосіпеди вже давно поширено в Африці, де ними більш
цікавляться жінки.

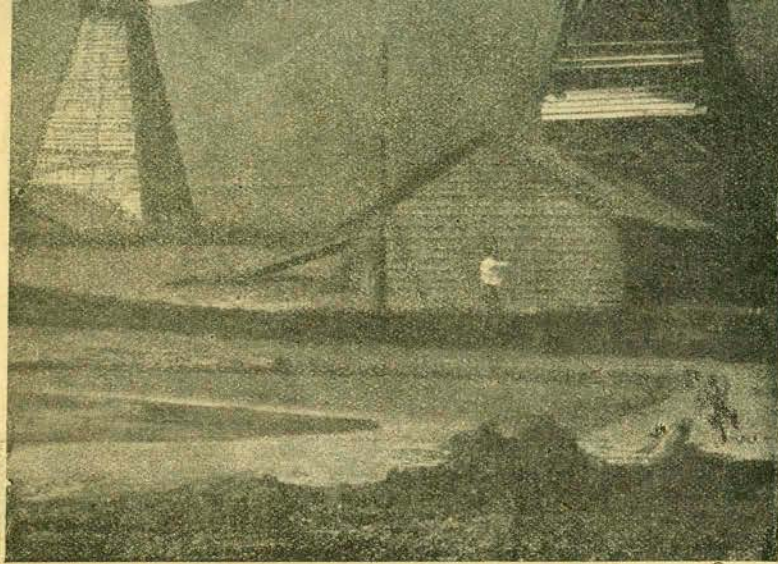
Трюк у повітрі.

Німецькі літуни показують, що може зробити людина зі здо-
ровими нервами.

Нафтове озеро.

иногда версты в глыб земли. В міру прориття цієї свердловини в неї спускають залізні труби. Таке свердління продовжується рік, півтора. На цю роботу вкладають великих коштів, дуже складних машин, вишок, багато лісу, труб, валів і т. д. Свердління закінчилось. Нафта під тиском газів, сильним водородом, виступає високо вгору. Минає рік—два, а іноді й день. Нафта перестає бити, і нафта відстає від свердловин жолонкою (ціліндер з клапаном), до якої прив'язують канат, або її добувають особливими нагнітними помпами. Нафта відстає в окремих басейнах. Потім по трубах, що прокладають за сотні верстов (нафтопроводи), нафта йде на переробку. Переганяючи нафту, можна до-

„Вишки“ та нафтовий фонтан.

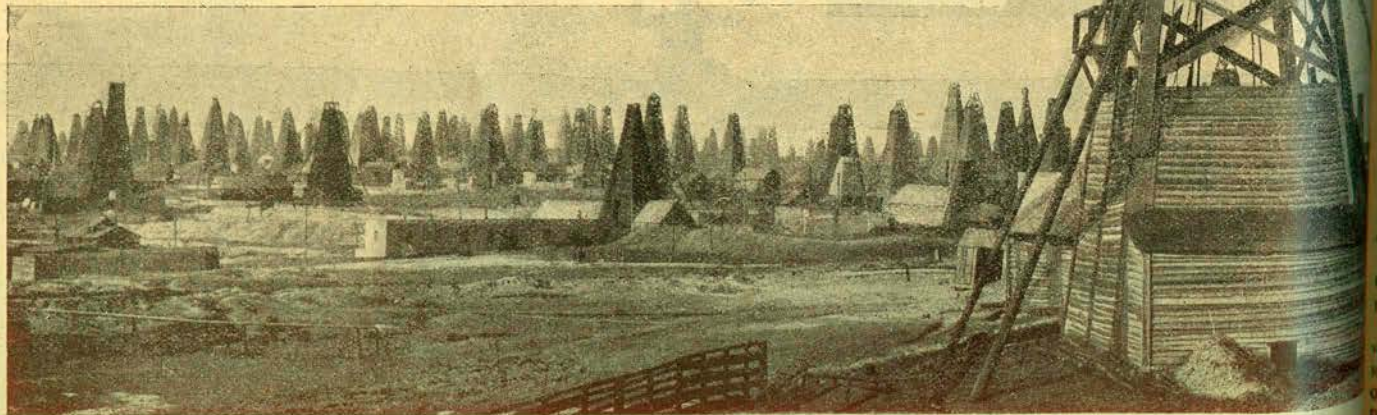
Нафтові фонтани

Здобич нафти.

Нафта відома була вже з давніх давен. Кавказ славився своїми вічними огнями „божественного“ походження. Тисячі прощан—вогнепоклонників сходилися з різних міст в Баку на поклон. Жерці добре наживалися на народньому неувті.

Сучасна наука, в справі походження нафти, не прийшла ж до одного певного висновку. Нафта, на думку однієї з найсильніших теорій, походить від розкладку трупів морських тварин і риб. При розкладі виділялися різні кислоти, що шляхом довгого процесу перетворювались у Родовище Нафти—це величезні риб'ячі кладовища минулого.

Нафта часто виходить на поверхню землі і збирається в ямках. Маємо нафтові озера, звідки нафту можна черпати найпростішим способом. Але найчастіше вона лежить на певній глибині. Людині доводиться досягати нафтоносних джерел через свердловини, що доходять

Нафтові „вишки“ біля Баку.

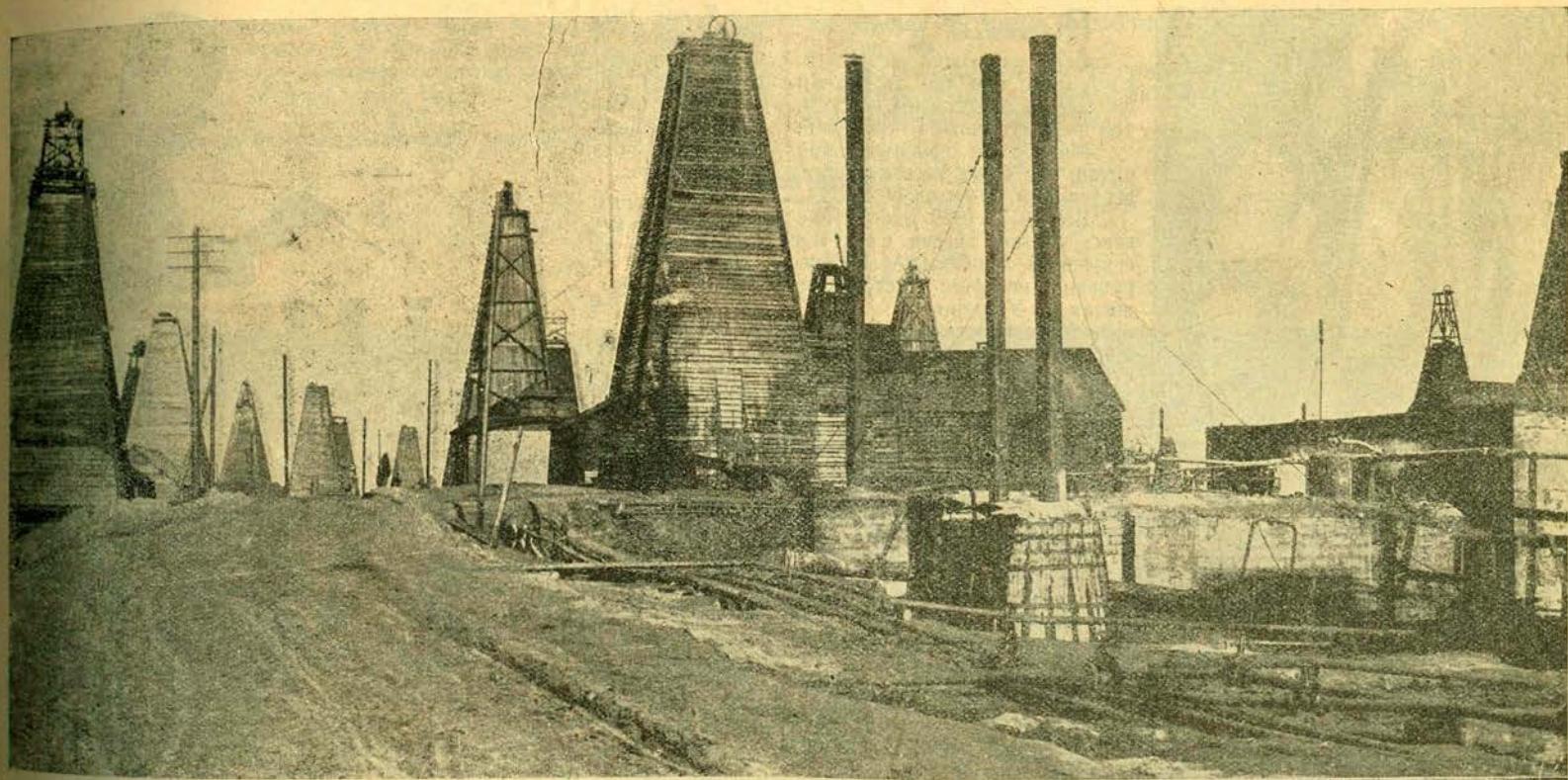
Нафтове озеро.

иноді версти в глиб землі. В міру прориття цієї свердловини в неї спускають залізні труби. Таке свердління продовжується рік, півтора. На цю роботу великих коштів, дуже складних машин, вишок, багато лісу, труб, валиків і т. д. Свердління закінчилось. Нафта під тиском газів, сильним водоступом високо вгору. Минає рік—два, а іноді й день. Нафта перестає бити, і її дістають із свердловин жолонкою (ціліндер з клапаном), до якої прив'язують канат, або її добувають особливими нагнітними помпами. Нафта одстоюється в окремих басейнах. Потім по трубах, що тягнуться на кілька кілометрів за сотні верстов (нафтопроводи), нафта йде на перегонні станції. Переганяючи нафту, можна добути до 200 всіляких цінних продуктів. З них—гас, бензин, мазут, змазочні масла й інші, загально-відомі.

Нафта завойовує промислові шляхи.

Починаючи з 50-х років минулого століття нафта набирає великого промислового значіння, що рік-у-рік зростає.

В сучасному світовому господарстві, що має за основу вдосконалену техніку і зріст промисловости, значіння нафти має надзвичайно велике. Нафта успішно конкурує з вугіллям, потроху витісняючи його. Розвиток багатьох галузей сучасного господарства зовсім

неможливий без нафтових продуктів і нафти. Авіація, автомобільне діло, трактори, двигуни внутрішнього згорання, на чолі яких стоїть відомий двигун „Дизель“, і навіть парові машини — все це вимагає великої кількості бензину і мазуту.

Нафта також дуже поширена на флоті. На військових флотах нафта зовсім витіснила вугілля. Навіть в торговому флоті вже 30% пароплавів працюють на нафті, бо нафта дає більш тепла, менш важить і менш займає місця, ніж вугілля. Сучасні вимоги економіки й техніки примушують широко вживати нафту. Через це добуття і вживання нафти росте велетенськими кроками. Так, 1865-го року нафти було добуто на всій землі всього 21 міл. пудів. Уже 1913-го року добуття нафти досяга 3-х млрд. пудів, а 1922-го — 7¼ млрд. Крутий перехід від 3-х млрд. пудів 1913-го року до 7¼ млрд. 1923-го року пояснюється імперіалістичною війною. Автомобілі, грузовики, „танки“, аероплани забирали цілими цистернами нафту. Війна 14-го—18-го року яскраво виявила, яке величезне значіння мають технічні удосконалення, добре розвинена й організована промисловість. Тут боролися дві техніки. Зокрема, боролися нафта й вугілля. Союзники мали невичерпані запаси нафти. В Німеччині її було мало. Союзники перемогли. Перемога Союзників над Німеччиною — це перемога грузовика над паровиком“.

Боротьба за нафту.

Боротьба за джерела нафти набрала гострого політичного характеру. Дві могутні капіталістичні організації сперечаються одна з одною за першенство на світовому ви-

неможливий без нафтових продуктів і нафти. Авіація, автомобільне діло, трактори, двигуни внутрішнього згорання, на чолі яких стоїть відомий двигун „Дизель“, і навіть парові машини — все це вимагає великої кількості бензину і мазуту.

Нафта також дуже поширена на флоті. На військових флотах нафта зовсім витіснила вугілля. Навіть в торговому флоті вже 30% пароплавів працюють на нафті, бо нафта дає більш тепла, менш важить і менш займає місця, ніж вугілля. Сучасні вимоги економіки й техніки примушують широко вживати нафту. Через це добуття нафти росте велетенськими кроками. Так, 1865-го року нафти було добуто на всій землі всього 21 міл. пудів. Вже 1913-го року добуття нафти досягає 3-х млрд. пудів, а 1922-го — 7¹/₄ млрд. Крутий перехід від 3-х млрд. пудів 1913-го року до 7¹/₄ млрд. 1923-го року пояснюється імперіялістичною війною. Автомобілі, грузовики, „танки“, літаки, аероплани забирали цілими цистернами нафту. Війна 14-го — 18-го року яскраво виявила, яке величезне значіння мають технічні удосконалення, добре розвинена й організована промисловість. Тут боролися дві техніки. Зокрема, боролися нафта й вугілля. Союзники мали невичерпувані запаси нафти. В Німеччині її було мало. Союзники перемогли: „Перемога Союзників над Німеччиною — це перемога грузовика над паровиком“.

Боротьба за нафту.

Боротьба за джерела нафти набрала гострого політичного характеру. Дві могутні капіталістичні організації сперечаються одна з одною за першенство на світовому ринку, щоб володіти нафтою і її джерелами. Це американська компанія „Стандарт“, заснована відомим мільярдером і хижакком Джоном Рокфелером, з одного боку, і організація „Шелль-Рояль-Детч“, на чолі з капіталістами Англії за діяльною підтримкою британського уряду, з другого боку. Боротьба між компаніями „Стандарт“ і „Шелль-Рояль-Детч“ — це боротьба між англійським і американським імперіялізмом.

Англія, маючи величезні поклади вугілля і багато важливих вугляних станцій на всіх океанах світу, довгий час була справжнім володарем морів. Війна 14-го року скінчилась поразкою її найголовнішого супротивника на морях — Німеччини. Але ця війна дала ще дужчого супротивника — Північно-Американські Сполучені Штати.

Англія нині експлуатує нафтові джерела Ост-Індії, Персії, Месопотамії, Румунії, Аргентині і почасті Мексики. Така гарячкова діяльність Джон-Білля, звичайно, не могла подобатись янкі. Величезне користування нафтою в Сполучених Штатах, до 5 млрд. пудів щорічно, швидко вичерпає її запаси. Ще 15-20 років — і в Північних Американських Сполучених Штатах нафти не буде. Загрозна примара примушує звернути на це увагу уряду Штатів. Видається вже особливі закони про нафту. Вони ніби видають нафтову промисловість держави під контроль морського відомства. „Стандарт“ береться за нові шукання. Він шукає, забронювавшись долларом, не знаючи перешкод, пролазить скрізь, де тільки пахне нафтою. Бере концесію в Мексиці, Центральній і Південній Америці, Новій Азії, Муссулі, Північній Персії і в інших місцях.

Наша нафта й міжнародний ринок.

Наша нафта стоїть на досить видатному місці в світовому нафтовому господарстві. Ми треті по добуттю нафти після Північних Американських Сполучених Штатів і Мексики. 1922—23 операційного року добуто 320 міл. пудів нафти, 1923—24 року — понад 400 міл. пудів. Центр нашої нафтової промисловості — Кавказ. Але на величезній території Союзу чимало є місць, де можна знайти нафту: Сибір, Сахалін й инш. Нафтові запаси не вичерпувані. Їх вистачить на багато років. Баку і Грозний для імперіялістів всіх країн — дуже ласий шматок. Меншовицька авантюра в Грузії — це одна з багатьох спроб захопити пожадливіми руками величезні скарби. Ця спроба, як і подібні до неї, розбилася об залізну могутність Союзу.

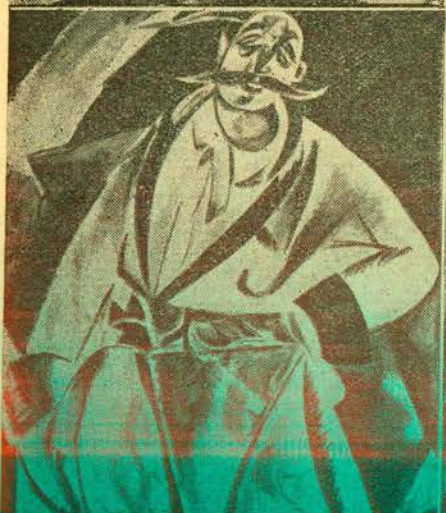
Франція, маючи найбільший у світі повітряний флот, дуже потребує продуктів нафти. Її капітали захоплюють галичанську нафту. Цього мало. Вона поспішає визнати СРСР з надією, під тим чи иным виглядом, скористуватися кавказькими джерелами. Японія — другий великий хижак, що в незгоді з Північними Американськими Сполученими Штатами з-за владарства над великим океаном, — теж забалакала з нами про примисний голоском. Її приваблює сахалінська нафта.

Перспективи нашої нафтової промисловості дуже широкі. Величезні запаси, величезний внутрішній ринок, близькість ринків європейських, Середземного моря, Близького Сходу, Індії, і здешевлення продукції в зв'язку з електрифікацією нафтових районів — все це каже за те, що наша нафта широким потоком залле ринки, поб'є конкурентів і стане на одно з першорядних місць в світовій нафтовій промисловості.

М. П'ятигорський

Селище „Вішк“. Палаючий фонтан.

Петрицький!
Його не можна не знати. І всі, хто хоч на отстілечки цікавиться мистецьким життям, той знає хто такий Петрицький. Він або чув про нього, або читав, або бачив його костюми, декорації й малюнки.

Ще 1917—1919 років буйно якимось засяєв, заграв своїми яскравими фарбами А. Г. Петрицький на фоні мистецького життя на Україні.

„Молодий театр“, „Шевченківський театр“, „Українська опера“, балет Мордкина (Москва) і т. д., і т. и.

Ще й досі по мистецьких журналах час-од-часу з'являються репродукції з творів Петрицького, як зразок найоригінальнішого й тонкого майстерства.

Прекрасний майстер, тонкий знавець Укр. історичного матеріалу, Петрицький надзвичайно оригінально й своєрідно відбиває той матеріал в своїй художній уяві, даючи шедеври образотворчого мистецтва...

У нас тут, на Україні, якось ніхто не мислить серйозної постановки будь-якої української п'єси без Петрицького...

Ставили „Лісову пісню“, і всі в один голос:

— Як би Петрицький!

Захожувались біля „Тараса Бульби“ і знову:

— Як би Петрицький!

І коли виникла думка поставити в Держдрамі „Вія“, найголоснішою умовою було:

— Декорації й костюми Петрицького!

І от ми їх маємо.

Як вирішує Петрицький форму театрального костюму у „Віі“ у „Віі“ що його поставила Держдрама ім. Франка.

„Віі“ у франківців відрізнятиметься від Гоголевого „Вія“... Романізм і фантастика Гоголевого „Вія“ розбивається об фантастику Остапа Вишні, що наблизив „Вія“ до сучасности, пересипав його „фантастикою“ надповсякденности, з „Марсіянами“ з одного боку і „Новою Баварією“ й „Базаром“ з другого... Коли Гоголь базував свого знаменитого „Вія“ на людських забобонах, на вірі людській у відьом та чортів у п'єсі, то Остап Вишня, залишаючи тих чортів у п'єсі, ясняючи їх не забобонами а... надмірною дозою звичайної людської горілки...

Допився до чортів!— від того й „фантастика“...

Через те й Петрицький, вирішуючи форму костюмів— підходить до них реально...

Крім того художник дав у кожному малюнку костюму тільки „костюм“, а й образ дієвої особи у „Віі“...

От вам „Марсіянець“. Петрицький підходить до нього, матеріалізованої істоти з електричними проводами, надихає радієм... Обличчя нема, бо нема в науці нічого певного атмосфери на Марсі, ні про мешканців на нім...

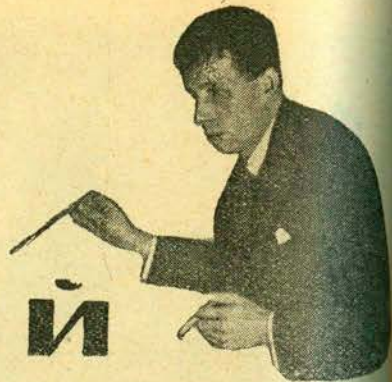
От вам „Смерть“... В народі „смерть“ канонізовано у білого кістяка й жалоби. Петрицький і дає „Смерть“ „графічно“, „чорне з білим“. Форма спрощена до максимуму виразности.

„Бурсак“, „Хорунжий“, „Мишанка“—реальні а не театральні вани костюми...

Характерно для Петрицького ще й те, що він у своїй частині насамперед живописець... Він у своїм малюнку тільки форму матеріалу, але надає їм живописної властивості.

За часи формальних шуканнів, що захопили були мистецтво, і матеріалом, Петрицький писав „безпечно“...

Віі

Художник Петрицький.

Зверху — Вії; нижче — хорунжий, поруч-кумедник; внизу — міщанки, Хома Брут, марсіяни.

... дописав до чертви:— від того й фантастика...
Через те й Петрицький, вирішуючи форму костюмів... дить до них реально...

Крім того художник дав у кожному малюнку костюм тільки „костюм“, а й образ дієвої особи у „Вії“...

От вам „Марсіянець“. Петрицький підходить до нього матеріалізованої істоти з електричними проводами, на радієм... Обличчя нема, бо нема в науці нічого певного атмосфери іа Марсі, ні про мешканців на ній...

От вам „Смерть“... В народі „смерть“ канонізовано у білого кістяка й жалоби. Петрицький і дає „Смерть“ „графічне“, „чорне з білим“. Форма спрощена до максимуму виразності „Бурсак“, „Хорунжий“, „Міщанка“—реальні а не театральні костюми...

Характерно для Петрицького ще й те, що він у своїй частині насамперед живописець... Він у своїм малюнку тільки форму матеріалу, але надає їм живописної властивості.

За часи формальних шуканнів, що захопили були художників формою, і матеріалом, Петрицький писав „безпримірні“ малюнки: форма, обсяг, світло, кольор... Але потім він повернувся до вивчення природи, до реалізму.

Захоплюватися конструкцією за для „конструктивізму“ естетизму нової формації, художник залишив. Конструктивізм організм є в кожній речі: кістяк у тілі, стілець має чотири ноги на яких він стоїть, спинку, на яку спирається тіло, що сидить на стільці й т. п. Машина має конструкцію організм, а „конструктивізм“, як і живописець, — як самостійний живописець, той же естетизм нікому не чужий, як і „голова“ на „ногах“ для пудри папері для гомила...

Малюнок собою є речі само конструкція, але коли нема орнаментальних випадкових естетичних форм. В реальності все доцільно логічно. Через що Петрицький після спроби предметових малюнків — перейшов до реалістичного живопису, до створення живопису, матеріального живопису, де може бути „бачити“ організм, ми, матеріальна людська ідея, що

Малюнок собою є речі само конструкція, але коли нема орнаментальних випадкових естетичних форм. В реальності все доцільно логічно. Через що Петрицький після спроби предметових малюнків — перейшов до реалістичного живопису, до створення живопису, матеріального живопису, де може бути „бачити“ організм, ми, матеріальна людська ідея, що

виявити й пізнати матеріальну природу. Через те в костюмах до „Вія“ мальовничий, живписний прийом приваблює, за кошт костюма, як такого. А мальовничий прийом у Петрицького справді незвичайний... Така в ній сила фарб, така їхня композиція, що просто очей од їх одірвати не можна.

Наші технічні можливості не дають змоги дати малюнків у фарбах—

ми подаємо їх, тільки як звичайні фотографії, а це не дає повного про їх уявлення.

Це тільки невеличка частина тої колосальної роботи, яку проробив художник до „Вія“, давши цілу низку блискучих ескізів до костюмів і декоративного оформлення.

П. М.

„Березіль“

Зверху ліворуч та посередині—окремі сцени з п'єси „За двома зайцями“. Решта—сцени з п'єси „Секретар профспілки“.

Мистецьке об'єднання „Березіль“ за три роки свого існування, дало цілу низку постановок які по своїй мистецькій вартості і змістові творять цілу епоху в українському театрі і є одночасно цінним вкладом в завоювання радянської культури. М. О. „Березіль“ ламаючи традиційні форми старого буржуазного театру, вишукує одночасно нові, вкладаючи в них і новий зміст. В роботі своїй „Березіль“ базується на підвалинах марксизму-ленінізму бореться за здійснення ідей соціалізму, а зокрема за комуністичну культуру. Всі теперішні постановки „Березіля“ лише є доказом того: „Жовтень“ в 1922 р.—„Рур“, „Газ“, „Джиммі Хіггінз“, „Нові йдуть“, в 1913 р.—„Машиноборці“, „Людина Маса“, „Макбет“, „Проти газу“, „Пошились у дурні“, „Секретар профспілки“. 1924 р. „За двома зайцями“. В 1925 р.— поза чисто театральною роботою, уділяв „Березиль“ немало уваги постановці культ-роботи в робітничих клубах і хатах-читальнях. Всею роботою „Березіля“ керує головний режисер Лесь Курбас при допомозі режистабу, в склад якого входять режисери Лопатинський Ф., Василько-Міляйв, Телко і другі, а також художник В. Г. Меллер і композитор А. Буцький. Актор-

ський колектив „Березіля“ кількістю до 60 чоловік дуже часто з самопожертвою працює постійно над постановками, які звичайно довго підготовляються, то над самовдосконаленням і тренівкою. Політгурток виховує „Березильців“ на свідомих громадян і грамотних культурників. Тісний контакт з партією і владою (7 членів правління „Березіля“ відповідальні робітники партії і влади) є запорукою того, що робота „Березіля“ найшла собі призначення серед широких робітничих і селянських мас. Крім постійних вистав у Києві, в театрі ім. Леніна (б. Соловцова) „Березиль“ виїздив 1923 і 1924 р. р. на гастролі в Харків, Полтаву, а зокрема по всіх важніших містах і містечках Правобережжя. В Одесі відкрив „Березиль“ в 1924 р. постійну майстерню. „Березиль“ виступить на паризькій міжнародній мистецькій виставці, куда вже вислано макети, фото-знімки, ескізи і ин. На гастролі в б. році „Березиль“ не їде, бо ціле літо посвятить підготовці репертуару для будучого сезону.

М. Дауків.

КРАЇНА ЕЛАСТИЧНОЇ

Рококо в природі і політиці

Коли Німецький дух в зовнішньому та й внутрішньому, так би мовити, характеризується **простою лінією**, то Франція—це країна **кривої лінії**, круглої, м'якої форми, країна де природа й економіка впливаючи на людину надала їй та її смакові гнучкої, в'юнкої і закругленої вдачі. Тому не дивно, що стиль рококо—стиль кривої лінії породила й найбільше виявила Франція.

Тому французька буржуазія й у своєму пануванні надала таку обходну форму своєї кривої душі, що носить назву **демократизму**, у протилежність прямолінійності німецького поліцейського чобота, про якого ми писали раніш.

Бананові шкурки на бульварах Парижу

Коли ви йдете, по заллятих сяйвом чи то блакитно-сріблястого неба, чи то під громохкою зливою вогнів електричної реклами, по великих бульварах Парижу, ви можете побачити, що тут серед чистоти асфальту і вітрін все ж таки валяються якісь папірці, шкурки апельсин і бананів, що коштують 6—7 коп. штука і тому бідніша частина населення може собі дозволити поласувати і демократично викинути шкурки, не до кошика, а просто на вулицю, чи на бульвар.

Демократизм—нічого ні вдієш. Не те що в Німеччині, де за кожний такий антидержавний вчинок злупили б три марки. Тому й не дивно, що німецький бідняк остільки привик до порядку, як кінь до шлеї, що навіть розповідають анекдота про те, чому

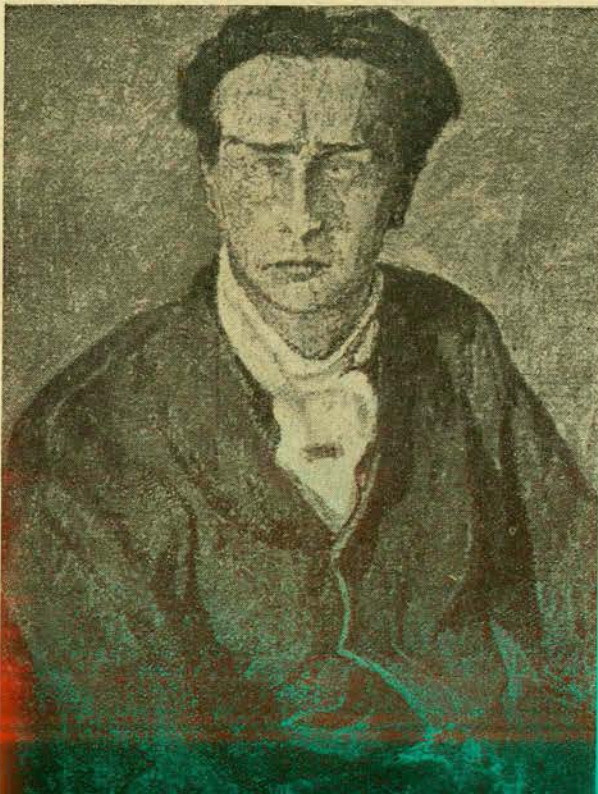
ням, за яким на газоні росте трава. Поліція кинулась на натовп демонстрантів і почала його розганяти й бити. І що ж би ви думали: німці настільки звикли до порядку, що не кинулись утікати просто через газони, а звивались по кривизні цих доріжок і таким чином попадали під удари поліції, яка теж, правду сказати, креслила кривулі так само тільки по доріжках.

Зате ця психологічна риса дає змогу мати передовим групам пролетаріату таку дисципліну, якої не так скоро, мабуть, досягне французьке робітництво, що загрузло в анархо-синдикалізмі, коріння якого треба шукати, крім економіки, ще й в імпульсивності натури, і в демократичній зверхній розв'язаності, яку допускає французька буржуазія, щоб зменшити напорність, а брати за горло крізь замшеві рукавички.

Крива лінія! Ось вона де засіла.

Дорога й викручений хребет

Неначе для того, щоб тільки змучені люди прибували од нас до західних центрів, збудовано європейську залізницю. Чи то погоня за місцем, бо

В легкому лому настроєві похаплива Марин ліченими горбками веченим оточенням регах сама здасть кривленим, видамбетом гарного крпроїхався в огни жорстоко збудовані гоні імперіялізму.

Проте, вже шеному берегу коні тягнуть за баржі, що подібних пузатих значить життя йде,—поля в засіяні і з проті берегу хлопці, які заглядають за в глибину води. ціях продається добре вино по за літр і тільки йде палка ельзасцем і фран патріотом, який всім відомі думки про початок забуваючи назв застія легальним який працює у користь Німеччині.

лами, по великих бульварах Парижу, ви можете побачити, що тут серед чистоти асфальту і вітрін все ж таки валяються якісь папірці, шкурки апельсин і бананів, що коштують 6—7 коп. штука і тому бідніша частина населення може собі дозволити поласувати і демократично викинути шкурки, не до кошика, а просто на вулицю, чи на бульвар.

Демократизм—нічого ні вдієш. Не те що в Німеччині, де за кожний такий антидержавний вчинок злупили б три марки. Тому й не дивно, що німецький бідняк остільки привик до порядку, як кінь до шлеї, що навіть розповідають анекдота про те, чому не сталась у Берліні жовтнева революція у жовтні 1923 року.

Чому в Німеччині не стався жовтень

Повстанчий комітет дав наказ німецьким червоногвардійцям зайняти головний вокзал на Фрідріхштрассе.

Ті прийшли до входу і хотіли було пройти далі розставити патрулі і т. ін. але службовець, що перевіряв білети, не впустив їх, як безбілетних. Вони звернулися до каси.

Касір побачивши стільки озброєних цивільних людей, думав, що то хочуть погробувати його, захлопнув дверцята каси і втік.

Червоногвардійці були беспорядні, а без білетів вони не рішились пройти, бо таким чином порушився б порядок, до якого всі звикли.

Наказ без білетів пройти вони не одержали,—прийшлося нісчим вертатись назад. Таким чином не одбулось захоплення вакзалу, і так далі і далі, бо не догадались, що жовтнева революція є порушення старого порядку.

Це так жартували в Парижі товариші французькі комуністи.

Коли ми запитала в Берліні сторонніх, як їх подобається цей анекдот, то нам відповіли, що він має психологічний реальний ґрунт, бо ось вже не анекдот, а факти.

„Чесність з собою“ в парку

В Берліні в Тіргартені була якась революційна демонстрація. Тіргартен—сад з великою кількістю дуже кривих доріжок, обгороджених звичайним низеньким на чверть аршина плетін-

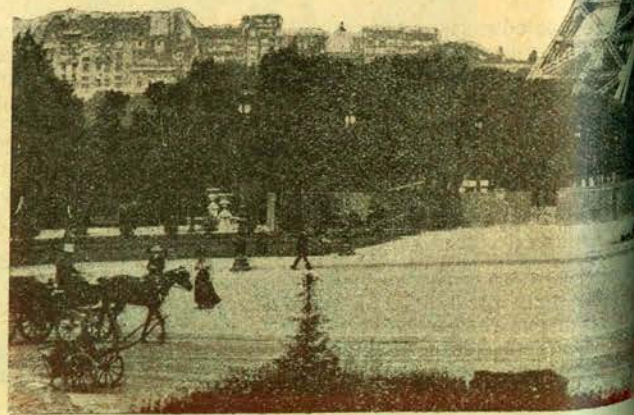
Лефевр—відомий революційний діяч—комуніст, що помер в минулому році, організатор революційного об'єднання вояків світової війни, один з ідеологів групи французьких письменників „Клярте“.

дві мусили сидіяти «бодрствувати» й спати, зсунеться і на хребет, зверху давить наче на хистку бадилляку, що починає спочатку нити, потім боліти, а потім не дає змоги далі їхати— і це так і в першому і в другому і в третьому класі.

Є правда у першому класі ще й спальний один вагон, але там ціни тільки для мільонерів.

Але все таки, коли ранок загляне у вікна і замигають м'якші лінії французької природи і срібляні тони далів з понад Марни, — забуваєш Навіть втому.

Понад Марною ще й досі залишились сліди страшної війни: погорані й покопані снарядами горби, потрощені осколками до центру ліси ще, й досі дають про себе знати кількома стовбутами знівечених дерев. Ще й досі грузи лежать од фабрик і містечок, серед яких, правдавже, виглядають і нові будинки,

...„Біжить аж на третину в

вички.
Крива лінія! Ось вона де засіла.

Дорога й викручений хребет

Неначе для того, щоб тільки змучені люди прибували од нас до західних центрів, збудовано європейську залізницю. Чи то погоня за місцем, бо вагони маленькі, чи через щось інше, але в тих вагонах можна тільки сидіти. Голова вставляється в кляпи, щоб можна було прихилитись, і от добу й

ціях продається добре вино по за літр і тільки йде палка лельзасцем і фр патріотом, яко всім відомі думо про початок забуваючи на засня легальним який працює у користь Німеч

РЕАКЦІЇ

Валеріян Поліщук.

рення тоді доходить до краю і дає нам побачити, як не розіршила і не зможе розіршити буржуазія національного питання, не то що десь в колонії, а тут, за сотню кілометрів од Парижу.

Настрій столиці світу — Парижа

Вже близько столиці світу — Париж. Спочатку ви їдете верстов надцять серед білих хаток одно-й двоповерхових оточених го-

родами й садками, зі світлими жовтувато-червоними черепичними покрівлями; далі йдуть якісь баки, крани, майстерні, заводи; далі величезна кількість залізничного рухомого складу і пакгаузів за якими громадами стоять задимлені будинки — і врешті ви в центрі Парижу на вокзалі — «Гар де л'Ест».

Рух на вулицях, а особливо площах, багато більший ніж в Берліні. Автомобілі іноді цілковитою безперервною масою сунуть по вулиці чи круг площі, як стада риб, коли йдуть метати ікру, або як отари залізних лобастих баранів і тільки звонками та сигналами роблять перерви на перехрестях, щоб не збивались течії, та щоб могли пройти пішоходи. Людська маса тут жвава, весела, влучно й образно говорить не помічаючи сама того. «Захочай своє фортеп'яно» — замовкни, — це тому кажуть, у кого голос як скрипіння розбитого дерева. »Баладити» — вести любовні розмови і т. д. Тому не диво, що користуючись соками такого мовного ґрунту, французи мають найбільш тонких і дотепних, збоку фрази, письменників, як напр. Ромен Ролан в його «Кола Бреньоні», чи Франс чи Дюамель.

десятки метрів. Але дивно робиться. На горі десь ідуть пароплави, сунуть баржі, далі шар землі попід яким ти в блискучому електричному сухому потягові мчиш зі швидкістю кур'єрського потягу. Правда нічого собі? Щоб то подумали коли б через пару — другу тисяч літ робили розкопки?

А коли несподівано крапне дощ, то більша половина люду з вулиць Парижу шмигне зразу в підземельні залі й коридори метрополітена, мов ховрашки при наближенні ворога.

Багато мільйонів люду перевозить за рік метрополітен — (скорочено — метро, або як ми шуткували — Дмитро) в тому величезному місті, де в межах старого кріпосного кола нараховується більше трьох мільйонів, а до нього вже поприростали цілі міста, як Версаль і взагалі цілий Сенський департамент, де разом нараховується коло 8 мільйонів, — це б то — одне місто чверть Франції.

Будівельне чудо Ейфеля.

І дійсно, коли вилізти на Ейфелеву башту то радіусом в десятки кілометрів аж до самого обрію ідуть дома, що далі здаються, насипаною купою жовтових деревляних кубиків, якими граються діти, а через них перекочуються хмари фабричних домів. Тільки срібляна Сена пересікає блискаючи багрянним металом на сонці, це гіганське скупчення людських гнізд, звідки витикаються серед невидимих площ готичні чи інші храми палаци, арка Наполеона і т. ин.

І як стержень будівельного генія, легким зльотом біжить аж на третину верстви під хмару та сама башта Ейфеля, що й досі є навищою в світі.

Помітна велика кількість скульптури на вільному повітрі, на кожній площі, вулиці а то й будинку. Не дивно, що тут родився

Парижа

Вже близько столиця світу — Париж. Спочатку ви їдете верстов надцять серед білих хаток одно—й двоповерхових оточених го-

своє фортеп'яно» за мовки,—це тому кажуть, у кого голос як скрипиння розбитого дерева. »Баладати» — вести любовні розмови і т. д. Тому не диво, що користуючись соками такого мовного ґрунту, французи мають найбільш тонких і дотепних, збоку фрази, письменників, як напр. Ромен Ролан в його «Кола Бреньоні», чи Франс чи Дюамель.

Людська кровина, або метро

Мабуть тому, що природа дозволяє розгорнути вуличне життя, розвинулась і товарицькість у відношеннях поміж пересічною масою французів, а звідти й те, що головна частина відпочинку, навіть праці, побачень і обідів та ин. проходить в кафе та ресторанчиках, що одною половиною своєю виходять на вулиці. І — коли 12 год., чи 7 веч., — час обіду — буквально весь Париж по ресторанах і кафе, що навіть рух на вулицях помітно зменшується, як зменшується і в метрополітені. Це підземна залізниця, що мов гніздо велетенського

«Ейфеля»... За баштою видно Трокадеро.

„Мислитель“ скульптура О. Родена.

крота плано-во розмістила свої нори під містом, не зупиняючись навіть перед тим, щоб пройти попід дном ріки Сени, чи гилізти на поверхню і мостами пробігти по-над вулицями та й знов шмигнути в підземелля на

башту то радіусу в декілька кілометрів аж до самого обрію ідуть дома, що дали здаються, насипаною купою жовтових деревляних кубиків, якими граються діти, а через них перекочуються хмари фабричних димів. Тільки срібляна Сена пересікає блискаючи багряним металом на сонці, це гігантське скупчення людських гнізд, звідки витикаються серед невидимих площ готичні чи інші храми палаци, арка Наполеона і т. ин.

І як стержень будівельного генія, легким зльотом біжить аж на третину верстви під хмару та сама башта Ейфеля, що й досі є навищою в світі.

Помітна велика кількість скульптури на вільному повітрі, на кожній площі, вулиці а то й будинку. Не дивно, що тут родився Роден.

Ввіз поляків-робітників, діти й любовники

Кидається в вічі надто борежливе відношення до дітей. Те що немає приросту населення, утворило зовнішню прихильність до подружжя і дитини. І коли французькому урядові приходить турбуватись про ввіз поляків бідарів, для роботи в капальнях і на полях, (є кажуть навіть умова на що—річну іміграцію не менше як 300.000) і на фабриках, то природньо, що бурж. преса увесь час твердить, що діти є благословення боже. Але робітництво та й міщанство здебільша (для буржуїв тільки завода) не дуже сплшить назбирати благословенства його,—молоді жінки й чоловіки живуть головним чином як амі (амі—коханці), бо економічний стан такий, що з дітьми та й навіть з дружиною жити дуже трудно. А через те, що жіноча праця оплачується наполовину дешевше, як чоловіча, хоч і при рівних умовах, то звичайно, жінка не може, навіть працюючи, прожити, а значить, мусить собі шукати «амі», або підробляти проституцією. В таких умовах дітей не може бути, коли добрих дві третини жіноцтва Парижу займаються проституцією. Коли на одержу заробить на посаді, то на сбір немає, або навпаки—і проста стежка підробляти тілом. Звичайно якось і заміж виходять, але з певним стажем.

Тим жіноцтвом і поповнюються кадри повій, що труться в дансінгах, оздоблюють кафе й ресторани, щоб в тупому і безмістовному ритмічному й похабному похитуванні тіла заповняти вільний час молодих людей, яким обставини не дають розумної розваги.

В подальших нарисах ми заглибимось в побут і життя різних верств населення.

Грицько Косяченко.

Село таке зп'яніле від тур-
боти.
По хатах злидні розповз-
лись, як дим.
Прийшла сьогодні пізно із
роботи
І поспішає знов

Хоч на вустах у неї стигне
вдома,—
кудись іти.

Тепер вона зовсім, зовсім не та...
У клубі збори. Жвава йде розмова—
Й вона говорить,—

слухає братва.
І клуб сьогодні, щось такий веселий.
З стіни розмову слухає Ілляч...
Уперсь світанок головою в стелю
І пісня комсомольська

грузне
в ніч.
Ідуть усі. Заснуть-би хоч хвилину
До сонця встати йти на поле знов...
На сході вже ятриться сонця кров.

Гудки Гудки
Ревуть, шумлять дротами
Й думки її шумлять, як ті дроти.
Вже розпластавсь світанок над полями,—
А серце:

— На завод!..

КОМСОМОЛКА

(Поема)

Сьогодні в перше її кинув сум.
І думала вона,—про степ, далекі села...
Під ноги вітер,—тягне за рукав.
— Яке життя бурхливе і веселе!..
Туман на місто голову поклав.
Сьогодні зір її такий веселий,—
Вогнем пашить з гранітових очей...
— Ех, комсомол!..
— Мої далекі села!..
А вітер коси кидає з плечей.
Шумлять дроти...
Автомобілі...

Коні...
На розі вітер кинув свій жупан.
Тріпочуть прапори, як мак, червоні.
Колонами по бруку кім'овська братва.

III.

Гудки Гудки
Ревуть, шумлять дротами.
Й думки її шумлять, як ті дроти.
На розі розпластався вітер під ногами,—
Уже знеміг по вулицях бродить.
Завод роззявив пащу—рота.
— Давай—давай.. Залізо, мідь,—поїм...
Гудок охрип,—скликає до роботи
І в мить вона в цім гамірі стоїть.
Гарчать станки, повітря—між пасами
Заліза пісня

дзвонить
чавуном.
Кричать машини:
— Бій!.. Війна з панамі!..

І пісня комсомольська
грозне
в ніч.
Ідуть усі. Заснуть-би хоч хвилину
До сонця встати йти на поле знов..
На сході вже ятриться сонця кров.

Гудки Гудки
Ревуть, шумлять дротоми
Й думки її шумлять, як ті дроти.
Вже розпластавсь світанок над полями,—
А серце:

— На завод!..

А серце:

— Йди туди!..

Село, таке зп'яніле від турботи.
По хатах злидні розповзлись, як дим.
Спочить хвилинку,— й знову до роботи
— Така невтомна!..

Ну скажи ж, хто — ти?..

II.

Крилатий вітер розіп'явся над містом.
З гарчанням, свистом рветься гнів з грудей.
На тротуар посипавсь жовтим листом
І в ніч іде безжурно - сірий день.
Шумлять дроти...

Автомобілі...

Коні...

На розі вітер кинув свій жупан.
Тріпочуть прапори, як мак, червоні.
Колонами по бруку кім'овська братва.
І вона іде крицевою ходою.
(Сьогодні секретар велів усім іти)
Пісні над містом розтиклись водою,
Шалений шум,—

Заслухався...

Затих...

Вона прийшла з степів таких дебелих.
Йй в перше слухать міста гамір, шум...
Сьогодні зір її такий веселий.

Й думки її шумлять, як ті дроти.
На розі розпластався вітер під ногами,—
Уже знеміг по вулицях бродить.
Завод роззявив пащу—рота.
— Давай—давай.. Залізо, мідь,— поім...
Гудок охрип,— скликає до роботи
І в мить вона в цім гамірі стоїть.
Гарчать станки, повітря — між пасами
Заліза пісня

дзвонить

чавуном.

Кричать машини:

— Бій!.. Війна з панамі!..

У праці переможем їх гуртом!..

І зір її телер такий веселий,—

Вогнем пашить з грачігових очей...

— Ех, комсомол!..

Мої далекі села!..

Спітнілі коси,—

впали

на плече.

IV.

Вона прийшла з степів таких дебелих.
Йй в перше слухать міста гамір, шум...
Сьогодні зір її такий веселий.
Сьогодні в перше її кинув сум.
І думає вона, — про степ, далекі села...
Під ноги вітер, — тягне за рукав.
— Яке життя бурхливе і веселе!..

Гукнув гудок і — в нетрах

десь

упав.

З заводу повернулася над вечір
І вчитись в клуб збирається іти...
Надувся місяць;

місту

ліг

на плечі!..

— Невтомна!..

Знаю!.. Комсомолка ти!..

м. Київ
1925 лютий.

Антін Павлюк.

* * *
 Люди людям
 відчиняють двері...
 Тихе і щире слово,—
 тепла печеря...
 Нині ж
 існують двері
 тільки щоб з ночі
 не приплелись химери...
 Нині до серця
 стежкою двері...

— Сонцеві, вітрові.

Нині вже в кожного
 біла світлиця...
 Людсь а родина
 без ліку... велика...
 До віку—
 з неба криця
 синя, весела
 в потоках проміння
 оселі...

І день
 з дитиною молодиця.

* * *

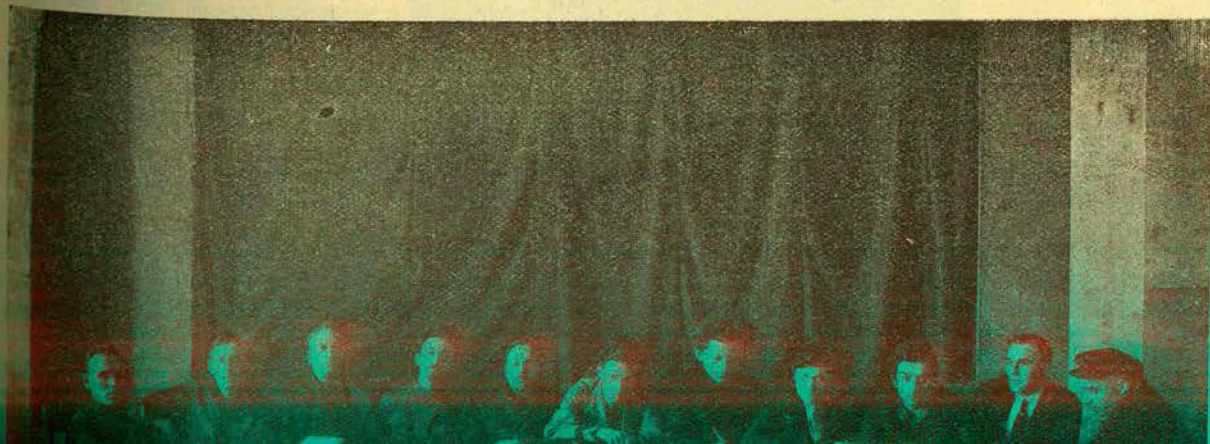
Хто не народжувався з рани
 і в крові тіла не купив?
 Якої ниви зілля хланне
 не знало мудрого серпа?

І хто ще з вас не любить вітру,
 Не любить сонця і небес?
 І хто з вас, фарисей, не літає,
 Не скаже це, що світ воскрес?

Будітесь! Йдіть! Сурма остання —
 зворот останній і глибинь
 така сліпуча в очі гляне,—
 що навіть одірветься тинь.

1924.

Всеукраїнський з'їзд „Гарту“.

боти з Донбасом. Поширити роботу на селі — серед робітників цукроварень та радгоспів, розвинути роботу в найближчий час на мових нацменшостей.

З'їздом ухвалено заходи ЦБ в справі стосунків з пролетарськими організаціями інших Радянських Республік (Білорусь, РСФРР) і Західньої Європи (Франція — група „Клярте“, група „Роте Фане“ — Німеччина, Чехія — „Руде Право“).

На з'їзді ухвалено новий статут „Гарту“, який є єдиним для всіх секторів гартованської творчости: пролетарським, аматорів робітничого театру, музичности й образотворчости.

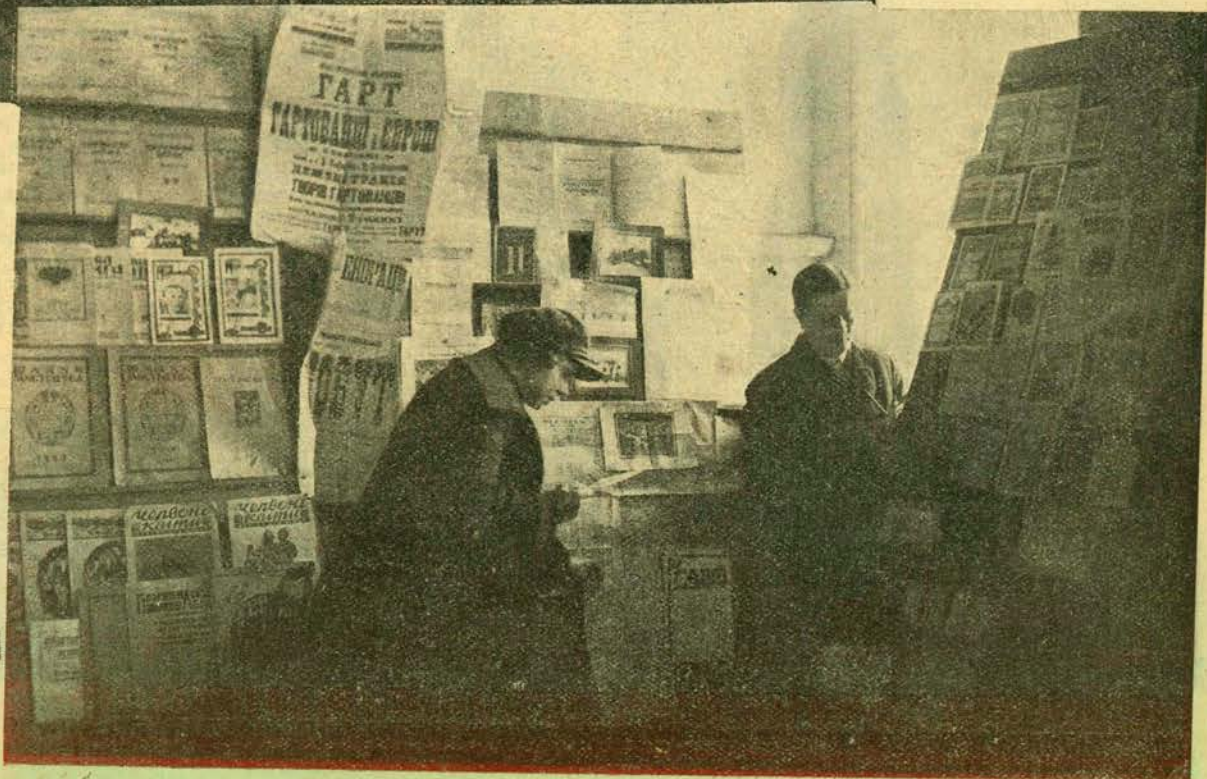
Президія З'їзду.

Зліва — Микитенко, Смоліч, Ключко, Лебединський (Москва «Вап»), Озерський (агіт-проп ЦК КП(б)У), Христовий, Гребінник, Тішка, Хвильовий, Досвітній, Коцюба.

В СЕРЕДИНІ березня в Харкові відбувся 1-й Всеукраїнський з'їзд гартіванських організацій — спілки пролетарських письменників «Гарт», аматорів робітничого театру, музичної й образотворчої груп.

На з'їзді було зроблено підсумки двоохрічної роботи «Гарту» на різних ділянках культурно-мистецького життя, а також намічено шляхи дальшої роботи, а саме:

Поширити масову роботу, втягнути широкі пролетарські культурно-аматорські драмгуртки, зав'язати постійний зв'язок, що до ро-

на селі — серед робітників цукроварень та радгоспів, розвинути роботу в найближчий час на мовах нацменшостей.

З'їздом ухвалено заходи ЦБ в справі стосунків з пролетарськими організаціями інших Радянських Республік (Білорусь, РСФРР) і Західньої Європи (Франція — група «Клярте», група «Роте Фане» — Німеччина, Чехія — «Руде Право»).

На з'їзді ухвалено новий статут «Гарту», який є єдиним для всіх секторів гартіванської творчості: пролетарських письменників, аматорів робітничого театру, музичності й образотворчості.

По закінченні обрано ЦК в складі т.т. Блакитного, Гребінника, Досвітнього, Ірчана, Коваленка Б., Козицького, Коцюби, Кратка, Кулика, Лісового, Майського, Микитенка, Смоліча, Тарновського, Хвильового, Христового і Йогансена.

ВИХОР У ЗАТИШКУ.

О. Слісаренко

Гуральня гордовито, як храм, піднесла димаря до хмар і з призирством дивиться на приплесканий до землі будинок школи. Так певно дивиться жирафа з височини своєї довгої шиї на вбогу черепаху.

Школа стара й ветха. Колись вона була робітничою казармою, а як не став пан держати постійних робітників, а старий будинок казарми був придатній хіба лише на дрова, заворушились у панській душі честолюбні наміри, здійснити які не багато коштувало.

Одним словом ціною двох сажнів трухлявих дров зажив пан слави діяча та благодійника освіти народньої.

З великою пишнотою будинка було подаровано земству на школу. З цього приводу багато було випито та з'їдено, а ще більше довелося земству витратитись на ремонт будинку.

З того часу, в пишному стилі кажучи, темне царство Бахуса пронизав промінь освіти, але був він немічний та блідний і гуральня ні на крихту не збавила свого договору.

Навпаки, димар її зробився немов вищий і коли раніш не сягав до хмар, то зараз гордий вчинком свого пана, мішав свій дим з хмарами, приємно лоскочучи божі ніздри алькогольними випарами.

Хіба могла конкурувати в такому ділі школа, навіть висунувши рекордсменом Онуфрія Петровича Лопатку? Ні! Лопатка не поступився б перед гуральнею по часті алькогольних пахоців, але пахоці його були так би мовити, призначені для земних сфер, а не для небесних.

Лопатка був учителем в цій школі з перших днів існування її. Його сивий піс на сто відсотків виправдував близьке сусідство з гуральнею, а вдавлене чоло, що гарантувало од жодних крамольних думок, було причиною призначення Лопатки за вчителя в маєток. Добročинність та богобоязненність були основними рисами Лопатчиної вдачі до революції, як же спочатку революції ці риси стали не модні, а до того-ж і випити не було чого, Лопатка цілими днями гриз свою жінку, доготелезу Агафію Павлівну, обтяжену численними нащадками од 3 місяців до 15 років віку включно.

Коли од гуральні пройти через панську садибу та столітній парк—дійдеш до села Корецького. Через це й гуральня зветься Корецькою.

Корецьке—глухе поліське село, в якому за сім років школу скінчило лише чотири хлопці...

Салдати зреволюціоновані на фронтах, повертаючи до Корецького, не могли сколихнути пасивності глухого поліського села. Вони, як гарматні знаряди в болоті загнули у не трях трясовини.

Ходячою алегорією села був...

Хведем у будунку школи, а другий вчитель Йосип Іванович Петренко мав у бувшій панській конторі.

Петренко вже з рік, як прислали з центру не то з народньої управы не то з ревкому. Яка тоді була влада в маєтку—не пам'ятають.

Оселівся новий вчитель в будинку на отшибі, цілими днями лежав і читав книжки з панської бібліотеки, які лишилися нескурені через якийсь щасливий випадок.

Инколи Петренко ходив на село, инколи до нього приходили хлопці і Лопатка одразу оцінив свого колегу, як особу босяцького пошибу, з яким не варт товаришувати порядній людині.

Цей погляд на нового вчителя цілковито поділяв бувший винокур Владислав Владиславович Шпон, людина огрядна, як сорокавідерна бочка з перевернутим глечиком замість голови. У Шпона одна нога була колодянці і що-разу грузла в землю, як винокур реготом трусив своє смальцоване черево. А причин для реготу Шпон не дуже й шукав.

Майже що-вечора мешканці маєтку сходились біля школи, частували один одного тютюном власного виробу і, передавши всі новини, переходили до дебатів.

Лопатка був тієї думки, що найкраще демократична республіка гетьманом, або королем на чолі, а Петренко одстоював більшовиків, але не московських, а українських. Шпон участь в дебатах приймав своєю реготом і пореґотавшись до сходу, йшов собі спати.

Маєток коло гуральні з якихось причин не було розбито підчас революції і він стояв високою мумією, загортаючи трухляві ребра в зелені саван панського парку та великого овочевого саду.

Парк своїми липами заманював невибагливих полічків перспективи нових личаків. З цього приводу Лопатка сварився:

—До чого некультурність!... це чорт зна що! одержи живцем дерев за це розстрілювати мало!...

А дід Хведь, зрозумівши про що мова мовиться, бурчав:

—А на моє умленіє, коли в чоловіка пасталів нету, так хай до нас здоров'я... А помовчавши, в тоні глибокодумному додавав:

—Шкіра сильно дорога...

У школі зимою відбувалося навчання, але мляво, «як мокре горіти» бо Лопатка їздив кудись спекулювати жінчиними коточками та власними старими штанами. Ці торговельні операції і були матеріальною базою його існування.

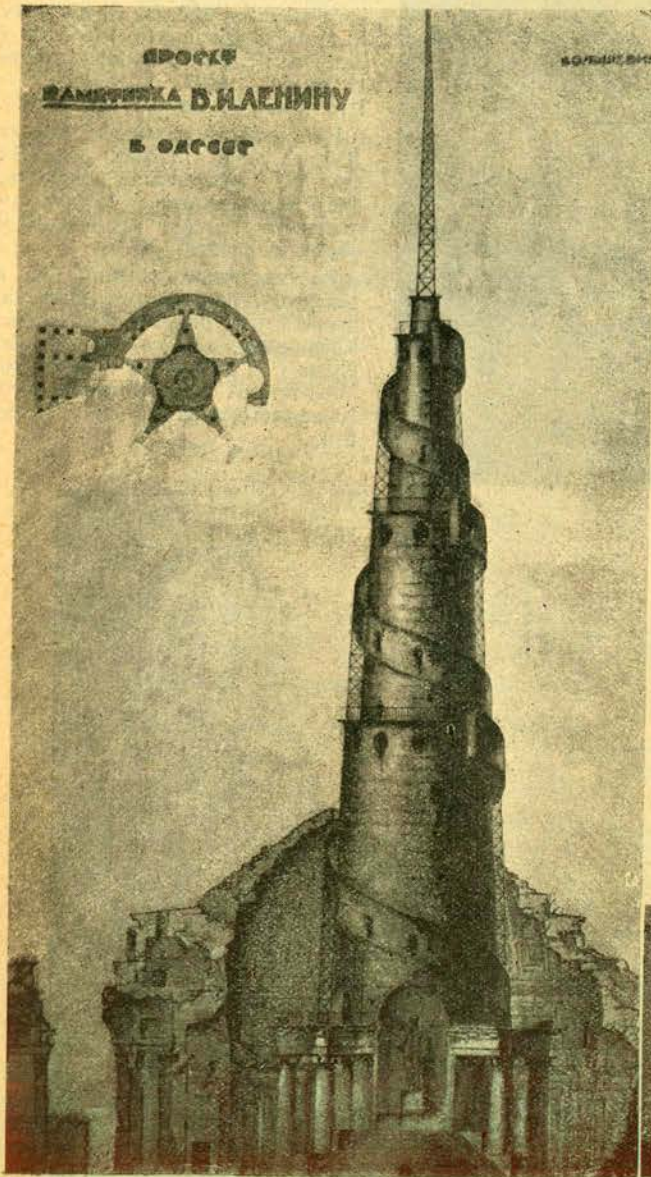
Петренко в спекулювати не було чим, проте він часто зникав днів два, на три, прийшовши додому, купував мішок картоплі і живився нею новою одлучки.

Куди ходив, де бував Петренко, ніхто не знав, а сам він нікому це не говорив. Шпон і Лопатка врешті прийшли до думки, що Петренко агент якоїсь партії, може навіть чекіст, приставлений доглядати за ним тому розмовляли з ним обережно, а в суперечці, нападаючи на Петренко хвалили існуючу владу.

Шпон іскуди не їздив, сидів дома, маючи власні корови, свині, птиця та економіку Настю, що перейшла до нього по праву спадкоємства од батька. Крім того сусідня сільська громада доручила йому доглядати бус...

Корецьке—глухе поліське село, в якому за сім років школу скінчили лише чотири хлопці...

Салдати зреволюціоновані на фронтах, повертаючи до Корецького, не могли сколихнути пасивності глухого поліського села. Вони, як гарматні знаряди в болоті заглухали у нетрях трясовини.

Проект пам'ятника т. Леніну—„Більшовик“.

Ходячою алегорією села був дід Хведь глухий і підсліпуватий, що за старою звичкою охороняв гуральню й школу. За працю йому нічого от вже три роки не платив але він вірив, що пан повернеться і заплатить йому одразу.

Онуфрій Петрович жив з дідом

— Шкіра сильно дорога... У школі зимою відбувалося навчання, але мляво, «як мокре горіти» бо Лопатка їздив кудись спекулювати жінчиними коточками та власними старими штанами. Ці торговельні операції і були матеріальною базою існування.

Петренкові спекулювати не було чим, проте він часто зникав дві-два, на три. Прийшовши додому, купував мішок картоплі і живився новою одлучки.

Куди ходив, де бував Петренко, ніхто не знав, а сам він нікому це не говорив. Шпон і Лопатка врешті прийшли до думки, що Петренко агент якоїсь партії, може навіть чекіст, приставлений доглядати за ним тому розмовляли з ним обережно, а в суперечці, нападаючи на Петренка хвалили існуючу владу.

Шпон нікуди не їздив, сидів дома, маючи власні корови, свині, птицю та економку Настю, що перейшла до нього по праву спадкоємства од панського, а тепер громадського бугая.

Цей бугай на ім'я Нерон, був предметом шпонового закохання. І привели селяни своїх миршавих корівок до бугая, Шпон з задоволенням ляпав себе по череву, од сміху дригав колодяшкою і неодмінно казав:

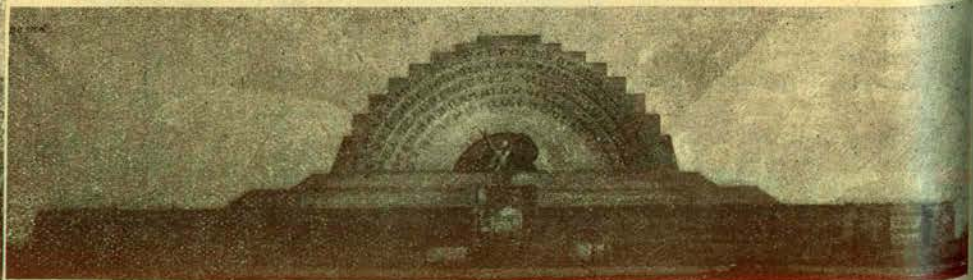
— А все-ж наше зверху! Го—го—го!...

Революція старанно обминала впродовж трьох років і Корецьку поліську з маєтком і сіре поліське село Корецьке. За три роки нічого не змінилося і можна було подумати, що старі порядки не розтрощено і вилізує на смітник, а лише чинність їх на який час припинена.

Староста сільський Максим Тюхтій, як і три роки назад, скликав селян на сход до зборні, по неділях після обідні, пив чай у сусіднього приходського попа Михайла, а як заїздили до Корецького військовий частини за підводами, Тюхтій з мальовничим адміністративним гатосом лупцював своїм „старорежимним“ костюмом односельчан, що уникали від поїздки „у підводи“. За це він мав завжди подяку військових, незалежно від політичної приналежності.

Під знаком припинення, а не руйнування старого ладу непомітно прошкандибали три роки, а за ці три роки було дві події, що одзначали хід історії. Перша, коли ділили дві тисячі десятин панської землі. Друга, як пішли корецькі хлопці „гетьмана вигонити“ та й поробились більшовиками. Цим тільки й одзнаменувалась вся революція якої, поправді, в Корецькому не було, а прислали її готовеньку через волость із центру...

Хлопці, пішовши на гетьмана, не повернулися, так само, як і попов Гриша, що зорганізував їх. Тільки через людей дізнався піп, що його Гриша перейшов до більшовиків. Кожної служби поминає з того часу піп „благочинного раба воїна Григорія“ та молиться про „навернення на путі правди“ його.

Проект помятника т. Леніну—„Хвиля“.

В маєтку різно ставились до подій. Лопатка мовчав і тільки збільшив порцію лайки на адресу жінки. Петренко, що весь час шептався з поповичем та хлопцями, не пішов чомусь з ними, а Шпон обережно підходив:

— А я дмав, що й ви підете... Я-б і сам пішов та нога...

— Ні, муркав Петренко, а що „ні“, не пояснював.

Потім Шпон казав Лопатці:

Не сколихнулось Корецьке і підчас денікінського наступу. Біла армія не дійшла до нього верст за п'ятьдесят і таємні мрії обережного Лопатки так і не справилися.

А в двадцятому році, як наступали поляки, Шпон стратив рівновагу. Казав Шпон Лопатці та Петренкові з таким взглядом, ніби він вів польську армію на Україну.

— Пождіть, поляки навчать, як лад встановляти. Поляки зроблять під оріх!

Лопатка підтакував, а Петренко, кусаючи вуса, буркав сердито:

— Буде й полякам те, що німцям було. Битимемо, а пір'я летитиме...

Шпонові жирні очі бігали, як роздратовані миші:

— Ви, пане Петренко, придержали-б язика, щоб не довелось прикусовати згодом! Шпон убіходив у ролію представника пануючої нації.

— Так? А хто нещодавно казав, що більшовики молодці? Га?

— Для дурнів було казано! Шпон почервонів од хвилювання.

— Ах, ти, пшаче опудало!

— Шпон стрибнув до Петренка на свей колодячці й певно упав би, коли-б його не підхопив Лопатка.

— Заспокойтесь, Владиславе Владиславовичу, охота зв'язуватись з цим хуліганом.. Пліонте.. Нашептував Лопатка Шпонові, ведучи його до хати.

З того часу Петренка обминали. Віч на-віч Лопатка говорив Шпонові, мрійливо підводячи очі:

— Ех, і вип'єм же ми з паном, згадавши старі добрі часи! І дозго, і нудно розповідав, хто в його роду був поляком.

— Буде це Польща, а не Україна! По Дніпро одійде під Польщу,— майже з дитячою радістю повторював Шпон.

Про Петренка не згадували.

Одного разу, як мешканці маєтку спали по обіді і тільки Лопатчиця воювала з непокірливим плем'ям своїх синів та дочок, до гура-

льної підійшов отець Михайло і Тюхтій:

— Добридень Агафія Павлівно! добродично привітався отець Михайло.

— Трясця вам у печинки! Ідолова дівчора!.. чисто весь город запаскуди...

Пі ввруде привітався:

На пей...

— А я думаю, що треба нам зустріти польсько-українське військо з коровами-святощами, хлібом-сіллю та з дзвоном церковним, а для цього треба нам умовитись....

— Так, так! запобігливо піддакував Тюхтій.

Лопатка і Петренко якийсь час мовчали. Перший заговорив Лопатка, висякавши червоного носа у хустку непевного коліру.

— Воно так то так, а як після поляків знов більшовики прийдуть?

Це питання повисло на мовчанці присутніх. Петренко нахнюпив білі брови й дмав. Тюхтій колупав костуром підлогу, а піп дивився у вікно на горобців, що безтурботно вовтузились на бузоному куці.

— Плювать мені на поляків, я сьогодні у повстанці йду! Сердито буркнув Петренко.

Хід думок у отца Михайла, під впливом цих слів, круто змінився. А що коли цей Петренко справді більшовик... та, коли поляки не вдержаться?.. Одвівши очі од вікна, він дипломатично відступив од своєї пропозиції:

— Звичайно, панове, поляків можна булоб зустрічати з почестями за для того, щоб, вони не катували селян, але я не настоюю...

— Так, так! Хитав головою Тюхтій.

А я так думаю, що краще сидіти нам усім по хатах і не гіпатись!. Це рештки не пропитого здорового глузду взяли гору в лопатчиній голові.

Питання було вичерпано. Умовившись захищати один одного, як до чого дійдеться, нарада розійшлась.

На дворі отець Михайло, взявши під лікоть Лопатку шепотом казав:

— Ви, Онуфріє Петровичу попрохайте Шпона, щоб він замовив своє слово. Він же поляк.

Петренка на другий день в маєтку вже не було. Він пішов, захвативши свою торбу і ні з ким не попрощавшись.

Десь з північного сходу далекі гармати гепали, немов ступи обрушуючи просо. А дні проходили три-чотири по новому напруженні.

Раз приніс Тюхтій чутку, що в десяти верстах зупинилося більшовицьке військо. Відступають. Про Петренка казав, що той був на селі й подався з десятком корецьких хлопців на Чернечу Оболонь. Кажуть поляків будуть бити.

На обіді наступного дню прибули квартир'ери і крейдою списали

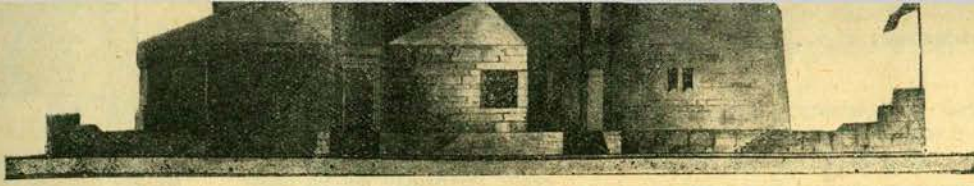
всі двері в маєтку. Тут тобі штаб, тут тобі команда розвідки, а далі роти, батареї, ескадрони...

Шпон не виходив з хати, аж доки не прийшла пора по господарству поратись. Надів драгі штани на живу ногу, а колодянку любовно оголив, як талісман проти злого більшовицького духу...

На дворі димилися вже похідні кухні. Прибув штаб і розта-

Проект памятника т. Леніну — „Сила“.

Проект пам'ятника т. Леніну — „Сила“.

...давав, хто в іно...
...був поляком.
— Буде це Польща, а не Україна! По Дніпро одійде під Польщу,—майже з дитячою радістю повторював Шпон.

Про Петренка не загадували.
Одного разу, як мешканці маєтку спали по обіді і тільки Лопатчиха воювала з непокірливим плем'ям своїх синів та дочок, до гура-льній підійшов отець Михайло і Тюхтій:
— Добридень Агафія Павлівно! добродично привітався отець Михайло.
— Трасця вам у печінки! Ідолова дівтора!.. чисто весь город запаскудили...

Піп вдруге привітався:
На цей раз Агафія Павлівна почула і одразу змінила роздратований вираз на привітний:
— Добридень, батюшко! Ви пробачте мене, так клята дівтора сердить, так сердить...
— На те вона й дівтора. Подав голоса Тюхтій.—Ви краще викличте до нас Онуфрія Петровича.
— Та заходьте-ж до хати...
— Ні, ми тут підождемо. Ми з пап-отцем не надовго й по ділу.
Вийшов заспаний Лопатка, покликали ще Петренка і з виглядом людей, що затіяли державну змову, пішли всі четверо до порожньої шкільної аудиторії.

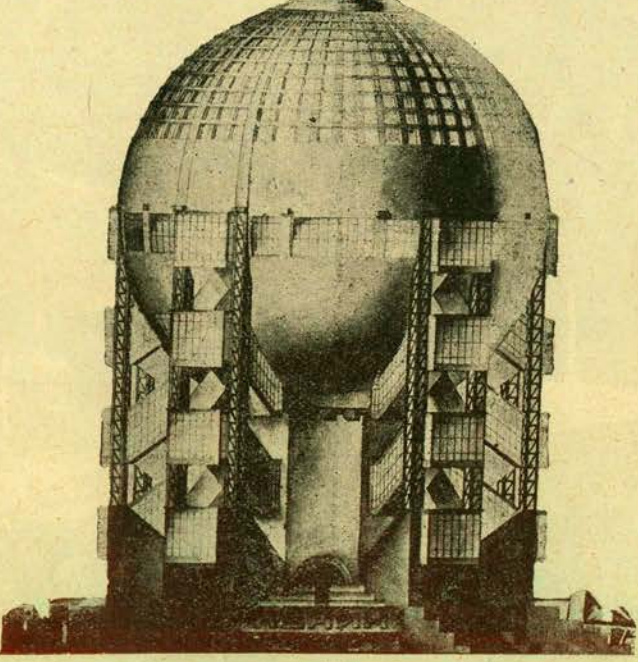
— Панове, я маю до всіх вас пильну справу, дуже важне діло... Почав піп і замовк.

Всі очікували на дальші слова.
Прокашлявшись, піп виклав причину своєї візити. Поляки наближаються й жорстоко карають не тільки більшовиків, а й їхніх родичів. У попа син більшовик, а у Тюхтія так само, а про Петренка й говорити нема чого. Всі говорять, що він сам більшовик. Та й про Лопатку кажуть, що він допомагав селянам землю панську розміряти, а за це може сильно вгоріти!

— Часи такі, панове, що суду правого не жди, якщо—розстріл... Закінчив пан-отець свою промову з сумом у голосі.

„Через сина в динце стукає, чорт приватний“, думав Петренко. У відношенні політичної благонадійності він був найбезнадійніший. Він твердо знав, що поляки його не помилують, а тому не мав навіть охоти вишукувати спосіб легалізуватись при поляках. Тюхтій мав сина в більшовиках і дуже тишився думкою, що не в нього одного таке нещастя, а навіть і в такої людини, як „батюшка“. Піп же найдужче боявся, що поляки-католики будуть мати сина за причепку до православного попа.

— Що-ж ви робить думаєте, отець Михайло? запитав Петренко.

Проект пам'ятника т. Леніну.

всі двері в маєтку. Тут тобі штаб, тут тобі команда розвідки, а далі роти, батареї, ескадрони...

Шпон не виходив з хати, аж доки не прийшла пора по господарству поратись. Надів драни штани на живу ногу, а колодянку любовно оголив, як талісман проти злого більшовицького духу...

На дворі димилися вже походні кухні. Прибув штаб і розташовувався в бувшому панському будинку... Двір оживав, що далі-більше.

Шпон пішов напоїти Нерона. Кілька червоноармійців оглядали бугая, лапали його і сміялись.

Удосвіта з маєтку рушали червоні частин, лишивши по собі купи попелу там, де стояли походні кухні, шматки соломи та неприбрані кендюхи Нерона.

Два дні нікого не було. На третій до маєтку заскочило з півста польської кінноти.

Перед цим Лопатка й Шпон розмовляли на ганку коло школи: розмова не одходила далеко од забитого Нерона.

— Коли-б не не нога, сам би пішов бити цих вошопрудів!..

— Шпон за ці два дні схуд, але зараз очікування своїх бадьорил його.

Забачивши, кіннотчиків, він побіг їм на зустріч, але почув вигук:

— Стій, пся крєв!.. і зупинився...

Офіцер під'їхав до Шпона, поперед наказавши підвести руки догори.

Тільки вияснивши, хто такий Шпон, і наказавши обшукати його кишені, офіцер дозволив опустити руки.

— А то хто? Більшовик? Вказав офіцер нагаєм на Лопатку.

— Ні, пане, офіцере, то не більшовик. Більшовики втікли...

— Обшукати двір!..

Шпон удостоївся частувати у своїй господі пана капітана горілкою, прихованою «на всякий випадок». Від'їздаючи, офіцер стиснув руку Шпонові.

— Ви, пане, якщо, сповіщайте...

Після цієї візити проходили дні і тижні, а до маєтку ніхто не заїздив. Не з-руки було та й не цікаво.

Але Шпон чекав, що ще хтось з „своїх“ його одвідає й дочекався.

...можливо і по новому напруженні.

Раз приніс Тюхтій чутку, що в десяти верстах зупинилося білшовицьке військо. Відступають. Про Петренка казав, що той був на селі й подався з десятком корецьких хлопців на Чернечу Оболонь. Кажуть поляків будуть бити.

Як цвіла вже картопля, а баклажани вилискували на сонці масними ребрами, промайнула непевна чутка:—поляків б'ють, поляки відступають.

Не може того бути! Тупав Шпон колодянкою і ввечорі пішов до отця Михайла.

— Кажуть, Владиславе Владиславовичу! сумно хитав головою піп. Кажуть ще, що ваш Петренко на Чернечій Оболоні босоту збирає—проти поляків...

Отця Михайла за поляків не чіпали, так само, як і Тюхтія, що сидів тут-же.

— Люди накажуть, забаламутився народ, не знає чого йому треба.

— А в Корецькому тихо, поцікавився Шпон.

— Як на мене, то тихо, не чувати чогось такого, а от Вишнянку поляки спалили, потому коло Вирнянки у лісі двох поляків забито.... Як на мене, так не по правді це, хоч і сволоч народ...

— Я пан-отче хочу пару коней та биндюга купити, то пак, виміняти на свої корови...

— А це можна. Зараз кожен ладен коней здихатись, щоб у підводи не їздити...

До дому вертався Шпон з твердим наміром їхати в Польшу.

А чутка про відступ поляків була не дурна. Незабаром стало чути гарматні вибухи і з боку Дніпра і з півдня.

Шпон спішно ліквідував своє господарство. Пара коней і новий віз стояли в сараї там, де були раніш корови та свині.

Над вечір одного дня, як збирався вже Шпон виїздити, чути стало у маєтку рушничну та кулеметну стрілянину, а вночі пройшли повз маєток польські частини.

Шпон не спав цілу ніч, а ледви на світ позначилося, навантажена хура з двома людськими постатями вирушила з панського двору.

Лопатка прокинувся рано. За маєтком чітко стукотів кулемет.

— Гашко, буди дітей та веди но швидче до льоху! Гукав він жінці, а сам похапцем одягався.

Не встигли схватись, як над парком вибухнув гарматний набій, потім другий, третій...

Кулемет замовк, а згорблені жахом постаті польських солдат перебігли в яр на протилежний бік маєтку.

У вохкому льохові Лопатчина сім'я збилася у найдавший куток і за кожним вибухом кричали діти, а Лопатка хрестився й втягував голову в плаци.

Одна нога його була без чобота, обмотана полотняним рушником, черв'який просякла кров.

Лопатка, блідий од жаху похапцем заносив лахи до школи. Сизий йому зблід, немов намазаний крейдою. Жінка й старші діти допомогли йому.

Забачивши Петренка, Лопатка поставив мішка на землю:

— Що це у вас з ногою?

— Трохи поляки у лісі подряпали... та й болить же клята! Скривив він і сів на мішка.

— А Шпон поїхав. Не знаючи, що казати, промовив Лопатка.

Петренко з легенькою посмішкою подивився на нього:

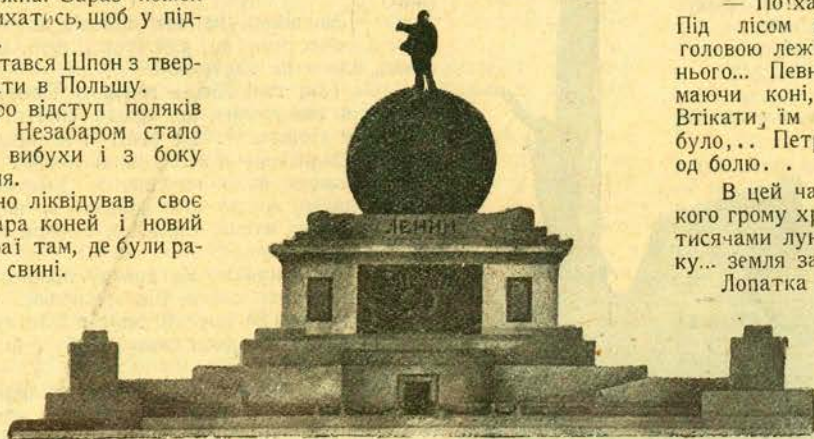
— Поїхав та не далеко. Під лісом з простріленою головою лежить... лахи коло нього... Певно, поляки, однімаючи коні, при стрелили... Втікати, їм швидко треба було, .. Петренко скривився од болю.

В цей час вибух близького грому хряснув і розлігся тисячами лун у вохкому парку... земля задріжала...

Лопатка од жаху впав на землю, а Петренко, забувши про ранену ногу, підскачив з мішка.

Над гуральнею піднялася хмара попелу й диму. Димар спаленої гуральні звалився у яр.

Коли спала курява, перевів Петренко очі на школу. Вона стала, ніби вища, а перекошені вікна її гордовито дивилися через руїну в далечність полів.

Проект пам'ятника т. т. Леніну — „Партієць“.

стрілянину, а
вночі пройшли
повз маєток по-
льські частини.

Шпон не спав цілу ніч, а ледви на світ позначилося, навантажена хура з двома людськими постатями вирушила з панського двору.

Лопатка прокинувся рано. За маєтком чітко стукотів кулемет.

— Гашко, буди дітей та веди но швидче до льоху! Гукав він жінці, а сам похапцем одягався.

Не встигли сховатись, як над парком вибухнув гарматний набій, потім другий, третій...

Кулемет замовк, а згорблені жахом постаті польських салдат перебігали в яр на протилежний бік маєтку.

У вохкому льохові Лопатчина сім'я збилась у найдавший куток і за кожним вибухом кричали діти, а Лопатка хрестився й втягував голову в плечі.

Незабаром у отвір дверей помітив Лопатка дим. У дворі щось горіло.

Як пройшли вже лави червоних і дотлівали рештки спалених будинків та гуральні, до маєтку спираючись на рушницю, и пришкандибав Петренко.

Проект пам'ятника т. г. Леніну — „Партієць“.

глад гу-
ральнею під-
нялася хма-
ра попелу й
диму. Димар спаленої гуральні звалився у яр.

Коли спала курява, перевів Петренко очі на школу. Вона стала, ніби вища, а перекошені вікна її гордовито дивилися через руїну в далечінь полів.

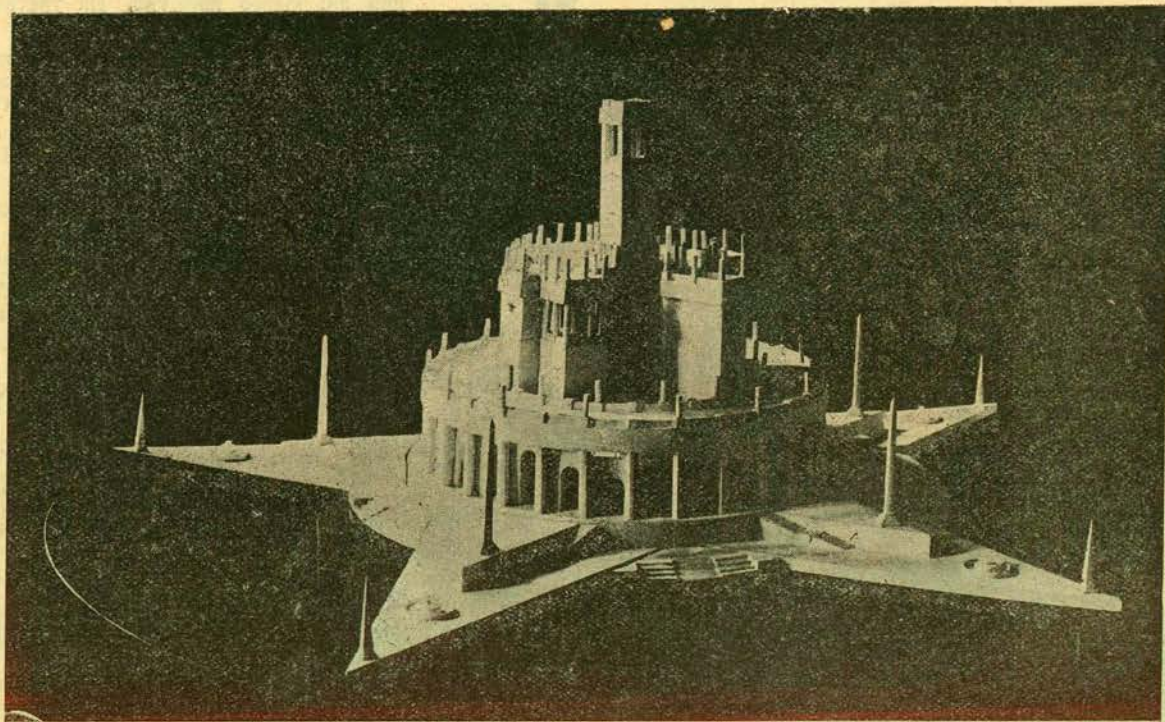
20-го Січня
1925 року.

Харків

Проект пам'ятника т. Леніну — „Труд“

Проект пам'ятника „Ленін“

Всі проекти пам'ятників було виставлено на Одеській виставці.

САТИРА И ГУМОР

В лазні

(з натури)

— Шпарко!

Шумлять душі, шумлять кранти з холодною й гарячою водою...

В пасмах м'якої пари швендяють голі постаті і товсті, худі, довгі, присадкуваті—всякі.

— Постаті соплять, стогнуть, хукають, окають-окають. Не з болю, звичайно, а від повного, можна сказати, задоволення.

— Миються республіканці...

— Старенький худорляво-драбинчастий банщик Тихон „прізводіть“—як він любить говорити—«усякія системи» над черговим клієнтом.

— Клієнт—товстий, опукуватий суб'єкт лежить на мурмуровій лаві, й сопе, як ковальський міх...

— «Давненько ви не бували в нас, Сило Степанович,—каже Тихон, намілюючи клієнтові боки,—давнінько, років, мабуть, з чотири не заглядали... А в нас,—бачите—який поварот у курсі політики проїздойшол—настоящая тобі матімірхвоза...

— Не ті часи, не ті—що й говорити—не 20-ий годочок... Тоді бувало, коли пригадуєте, Сило Степан., щоб дістати такого вдовољства без аршинного мандату і не думай, і не гадай!..

А тепер—просяю покорно: за карбованець, а коли ти профсоюзно-й член—за 85 коп. і парся досхочу... Це як у купе, а котора публіка нізко-розрядного достоїнства—можна й дешевше... Да! А порядки які були, сором: холод, брудоти, в парній ніяких умовностей: коли благополучному чоловікові по програмі випаритись

какої території обертаться... От і виходить, з якого боку точки на тую політику глянеш, воно, конешно, хорошо, коли тебе миють, а з другого боку... Обедно!..

Принципiallyно—обедно! Типоміркуй: республіка—Слободная, і професія твоя—Слободная, а жити тобі не зовсім Слободно...—однословно, какаєсь—то непонятная «квипроква»...

Остання репліка примусила мене голосно засміятися. Сила опасливо озирнувсь і, побачивши мене, почав щось тихо говорити Тихонові... Розібрав я лише: „необережність,.. Чорт... ще чого доброго з тих... з „смічкістів“, бач „гліста какає-худосочная“... Я одійшов, щоб не «смуцать» Сили. Вздогін чув лише спокійний козлітон Тихона. А хто його знає, бо по голому чоловікові ніякого хвакту—крім голого—опреділить невозмозжно, бо всі мандати в роздягальні залишаються...

Маленький, кругленький чоловічок полосував віником високу, лису фігуру, по худій спині і солоденьким тенорком торохкотів... „Я, дорогий мій Василь Дмитрович, хожу сюди кожної суботи, бо без гігієни жити не можу... Мене ще покійниця мамаша з маличку до гігієни привчали, побивши на мені на цурпалки не одного віника... Та й ревматизма моя жестокая того потрібує, а страждаю я на неї—проклятушу—давно... Як ученилась анахтема ще при царськом гньоті і не пускають—хоч

— «Давненько ви не бували в нас, Сило Степанович,—каже Тихон, намилуючи клієнтові боки,—давненько, років, мабуть, з чотири не заглядали... А в нас,—бачите—який поварот у курсі політики проїздойшов—настоящая тобі матімирхвоза...

— Не ті часи, не ті—що й говорити—не 20-ий годочок... Тоді бувало, коли пригадуєте, Сило Степан., щоб дістати такого вдовольствія без аршинного мандату і не думай, і не гадай!.. А тепер—просю покорно: за карбованець, а коли ти профсоюзной член—за 85 коп. і парся досхочу... Це як у купе, а которая публика низко-розрядного достоїнства—можна й дешевше... Да! А порядки які були, сором: холод, брудоти, в парній ніяких хвункцій; коли благородному чоловікові по програмі випаригись треба—хоч плач... Однословно, картина класичеської розрухи капіталу...

— Поверніться бочком, будь ласка, треба ще й з етого флангу систему призвести...

Сила повертається своїм величезним «бочком».

— Так що скажите, Сило Степановичу, про наше заведе-ніє? Мабуть, у двацятomu році й в думці не держали, як можна з хліва таку реставрацію ремонту призвести? А совєцькая власть доказуєть, як пара пустяков...

— Все це так—шимрять Сила—усьо воно, конешно, хорошо і даже вдівительно, а Совєцькая власть, безсловно, в чистоті понятія їмеєть і як би скрозь такая політика—кращої й бажати не треба... Але, яка користь, Тихоне Радивоновичу, в етой чистоті, коли душа твоя не має спокою, раз ти, при-міром кажучи, по профсоюзной лінії свободное лицо... Ну, от скажимо,—я... Ти мене запитав, чому я до вас довго не заходив

А причина тому, братець ти мой, дуже проста й понятли-вая... Сопричислений я, гулубчику, до слободного аліменту і по цій професії допомагаю правительству різні кампанії проводить... Без мене неодна кампанія не обходиться. От і тепер—три дні як з Допру брав участь у „злостнонеплательщицькой“. А мало тих кампаній за революцію було! Заложницька, виземительна, подоходно-преїмущественная... І нічого, голубе, не вдієш, так прикрутили, що прийдьоться лицом до села або до другої

чоловікові ніякого хвату кримінального спреділіть неможливо, бо всі мандати в роздягальні залишаються...

Маленький, кругленький чоловічок полосував віником висо-ку, лису фігуру, по худій спині і солоденьким тенорком торохкотів... „Я, дорогий мій Василь Дмитрович, хожу сюди кожної суботи, бо без гігієни жити не можу... Мене ще покій-ниця мамаша з маличку до гігієни привчали, побивши на мені на цурпалки не одного віника... Та й ревматизма моя жестокая того потрібує, а страждаю я на неї—проклятущу—давно... Як ученилась анахтема ще при царськом гньоті і не пускаїть—хоч плач! У Харкові за цей час 14 властьов змінилось, а вона, як засіла і нема на неї ніякої революції...

Тут лише й спасаюсь... Парок—то для ревматизми перве-ющее средство... І, благодареніє богів і Совєцькой власті, хорошо на етом фронті стало... Лазня, вона хоч і комунхозная, а усьо тут пунктуально содействуїть, а в парній ще й не всяка комплекція витримати може, ви самі побачите, Василю Дмитро-вичу...

Минулої суботи я тут парився з приятелем своїм Сергієм Івановичом, так його, знаєте, апокаліпсичеської удар ударив... Карети швидкої допомоги викликали... Правда Сергій Іванович, незвичайного корпусу чолов'яга і вагу він, як по старшій системі—на пуди—пудів до 8-ми добирає, а на різні там кілометри може й більш—хто його знає, а все ж таки... Ви, здається, гогові, Василь Дмитрович, так підемо паритись, Господи благослови...

Я пішов в роздягальню. Уже одягнутий Сила Степанович прощавсь з Тихоном і говорив: хоч по вашому, по Совєцькому, чайові і єсть «трудящой позор», але не можу я без етого... На, візьми... А що, як та „гліста“ ще миєтьсья?

— Миєтьсья, миєтьсья, Сила Степанович, покорно вас благо-дарю—миєтьсья...

„Гліста“ одягалась.

В. Чечвянський.

Зборочний цех.

Завод ім. т. Петровського

Там де кінчається місто біля великого шляху та розмаїлих чайних і жвавого селянського торгу по заїзжих дворах—простягалось де-кільки корпусів колишнього заводу—зараз там виробництво перших радянських велосипедів—завод імени Петровського.

УКРАЇНСЬКИЙ

Робітники зустрічають нас привітно—кожен поспішає зфотографуватись біля цього станка.

Крицевий кінь

„Кінь з криці“—стрункий, міцний з етикеткою „Лейтнер“ на стегні, конкурс з найкращими зразками закордонної конструкції. Складається він з 350 частин. Всі вони старанно шліфуються, штампуються, обточуються, разять око своїм блиском...

В механічному цехові

В горі грюкотить... миготять паси... розтягають, штампують, фрезерують десятки тисяч велочастин у день...

Обличчя уважно схилені над станками...

— Ось подивіться, звертається до нас молодий робітник, що держить гарнісінький блискучий втулок,—так народжується найголовніша частина велосипеда—втулок передачі.

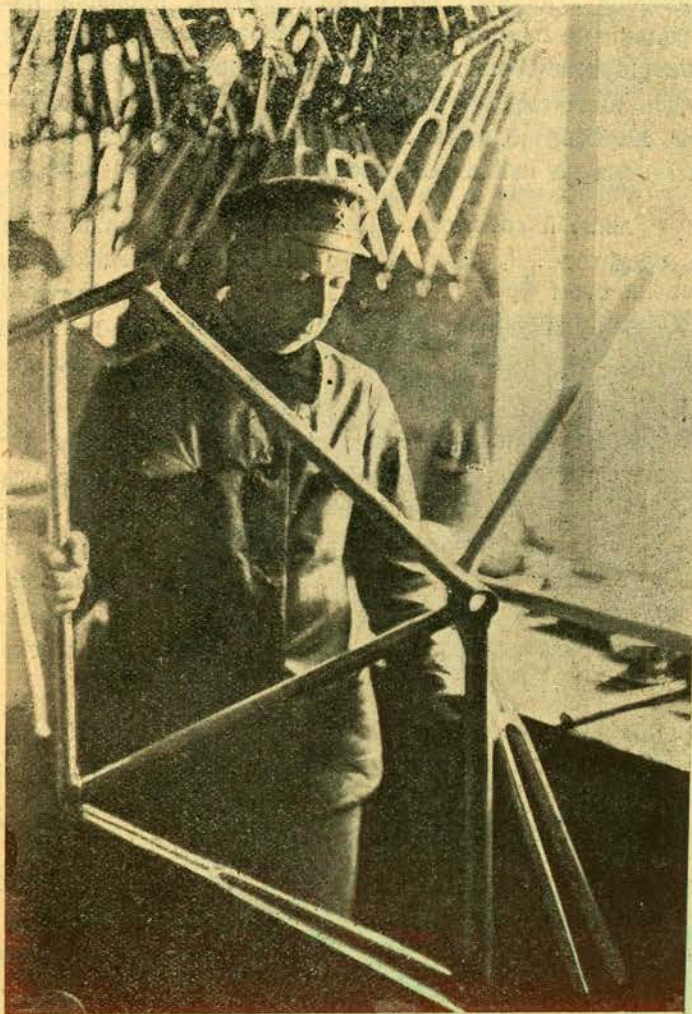
Грюкає й пирскає автомат.

Величезна «болванка» декільки сажнів довжиною, раптом влітає в роззявлену пащу; помалу відсовується барабан, миттєво перекидається і врізується гострим свердлом в оброблений шмат.

Через де-кілька хвилин до наших ніг падає новий втулок. Робітник нахилиється жонглюючи, показує його нам.

Завод ім. т. Петровського

Там де кінчається місто біля великого шляху та розмальованих чайних і жвавого селянського торгу по заїзжих дворах—простягалось де-кільки корпусів колишнього заводу—зараз там виробництво перших радянських велосипедів—завод імені Петровського.

Лагодять раму.

станками...

— Ось подивіться, звертається до нас молодий робітник, що держить гарнісінький блискучий втулок,—так народжується найголовніша частина велосипеда—втулок передачі.

Грюкає й пирскає автомат.

Величезна «болванка» декільки сажнів довжиною, раз за разом влітає в роззявлену пащу; помалу відсовується барабан, ніжно перекидається і врізується гострим свердлом в металевий заний шмат.

Через де-кілька хвилин до наших ніг падає новий втулок.

Робітник нахилиється жонглюючи, показує його товаришам, кидає в кошика.

В механічному цехові — перший етап; виготовляється шість дрібних частин.

Крізь вогонь і воду

З суцільних крицевих цівок тут виникає кістяк велосипеда. Але він раніш ніж покриється блискучим лаком і попаде в зборочний цех,—повинен пройти крізь «вогонь та воду» інших виробничих процесів. Його перепускають крізь автозварку, далі йде пайка «каретки» і купання в розтопленій ванні.

А робиться це так: в гірло паяльної печі вставляється рямка—рідке золото мідної маси просякує всі щілини й нерівності. Рямку стріпають і пускають в гарячий сірчано-кислий купіль для знищення нагару. Коли все це пророблено—рямка готова до зовнішньої обробки.

„Чистка“

Щітки для велочастин дуже схожі на механічні щітки для чистки. Чобіт особливо цінні тут щітки—валки з морської трави, опудала натираються величезним оливцем з якогось червоного ватого місива. Цим «кремом» за допомогою механічної щітки валка чиститься рямка.

Нікелювання

Нікелюванням закінчується обробка дрібних зовнішніх частин.

Робітники метушаться, гуртуються навколо «ванни».

Ось чорне стерно поринає в купіль... в той же час з ясною поверхні розчину дивиться на нас яскраво-біле обіддя і зубчате колесо «передачі»...

Вони вже скупались і через де-кілька хвилин готові до здачі.

Робітник ласкаво проводить рукою по дзеркальному обідді, бере перед очі, заглядає наче в дзеркало.

Поруч додатковий цех, де фабрікують рями й вилка; наводять лак, підводять на рями червоненькими смужками з боків, — і корпус готовий.

Зборка по форду

Через заводські службові будівлі й двір йдемо в зборочний цех.

Зверху — верстат (німецький — довгий стіл) — кінця йому не видно. Жвавий комсомолец сміючись веде нас туди, де починається зборка; йому дивно що в нас очі розбігаються...

Перед нашими очима перший робітник бере частину і додає гвинтик; зібране передає тому, що стоїть поруч; той додає свою частину і передає третьому; третій з'єднує зібране з рямом і передає четвертому і т. д.

А тим часом доставляються все нові й нові частини зроблені в попередніх цехах.

Все помешкання зборочного цеху завішано, заставлено блискучими вело-частинани, що різуть око...

.....
Коли ми збираємось залишати завод перед нами раптом виростають тільки що зібрані новенькі машини.

Вони стоять, як військо, що кожну хвилину готове до відправки в головну комору та роздрібні крамниці.

«Прийде весна», — каже головний інженер, — «підсушить сонечко вохку землю і робітники всіх куточків України зарядять велосипедними спицями... Ми всіма засобами дбаємо, щоб подешевити собівартість машини і зробити нам велосипед приступним перш за все робітникамі.

Час добрий,

М. Савелов.

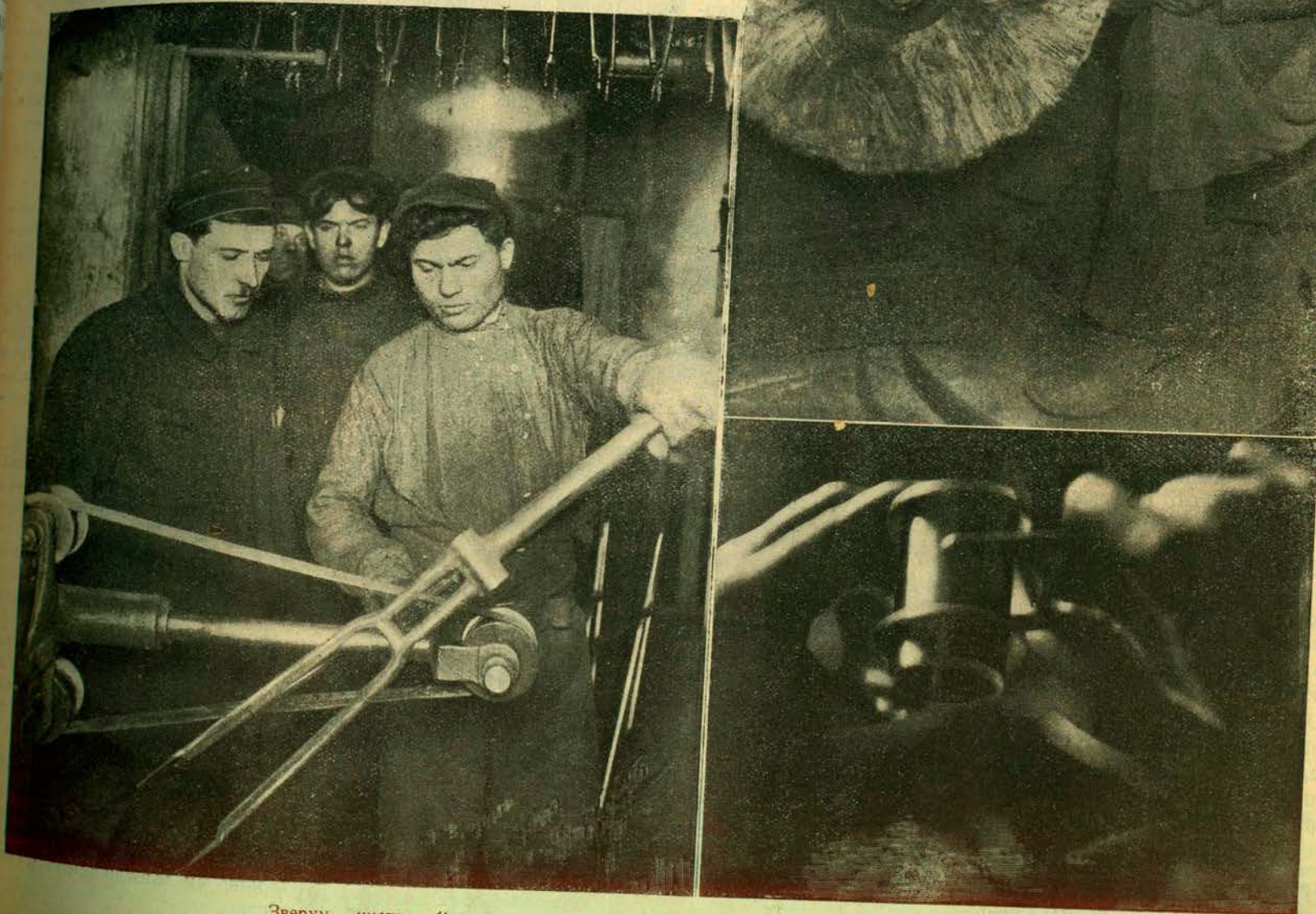
За роботою

лені в по...
Все помешкання зборочного цеху завшано, заставлено
блискучими вело-частинани, що ріжуть око...

Коли ми збираємось залишати завод перед нами раптом
виростають тільки що зібрані новенькі машини.

Вони стоять, як військо, що кожду хвилину готове до
відправки в головну комору та роздрібні крамниці.

Зверху — чистка обіддя, нижче — обточення втулки, ліворуч — шліфування „вилки“.

Свердловці на лекції.

З ЧЕРВОНОЇ ЗЕМЛІ

У Свердловці студентів дуже багато. І українське земляцтво чоловіка 200 розпливається в величезному потоці молоді. З Червоних земель Харківщини, Полтавщини, Київщини, Катеринославщини прийшли сюди до Москви вчитися. І учаться довго, заповідливо більш 4-х років. І після Свердловки розходяться по величезному СРСР.

Українське земляцтво, склавшись у гурток 21-го року, обрало зпоміж себе бюро. Секретар бюро Явтушенко — донецький шахтар. На копальнях у Горлівському районі Явтушенко з 13-ти років проявився в тяжкій школі

Українці в Москві

Але трапляється таке, де-які губерні запізняються псилати гроші, тоді всі гроші є в касі, розподіляються між усіма земляками.

Культурну роботу земляцтво провадить у центральному українському клубі ім. Шевченка на Тверській.

— Мало нової літератури в клубі! Мало жвавости в роботі кажуть земляки. Але ми разом ошуємо своїх керівників. Писимо Харків—посилайте книжки, але поки що книжок надходить дуже мало.

Проте, в клубі були вже спуті, лекції, доповіді, був концерт на честь Шевченка.

В лабораторії.

Зрання— вже в Свердловці, в кабінетах для студентів. До кабінетів люде поприходили з копалень та заводів... До правничого кабінету, до природничого кабінету. Учаться у керівника дає тільки завдання. І потім консультація при університетських кабінетах цінує цю роботу.

У кабінетах — різні віком люде, але роблять ці люде діло: шлифують свою класову свідомість. Багато з комуністичних українців раніш і ніколи й не думали, що так швидко настане для них час такого корисного навчання. Вони

З ЧЕРВОНОЇ ЗЕМЛІ

В лабораторії.

У Свердловці студентів дуже багато. І українське земляцтво чоловіка 200 розпливається в величезному потоці молоді. З Червоних земель Харківщини, Полтавщини, Київщини, Катеринославщини прийшли сюди до Москви вчитися. І учаться довго, запопадливо більш 4-х років. І після Свердловки розходяться по величезному СРСР.

Українське земляцтво, склавшись у гурток 21-го року, обрало зпоміж себе бюро. Секретар бюро Явтушенко—донецький шахтар. На копальнях у Горлівському районі Явтушенко з 13-ти років провчився в тяжкій школі від „загребщика“ у шахтах до токаря по металу. Коли Явтушкові минуло 24 роки, він покинув шахтарське кайло, і взяв до рук „капітал“.

Явтушенко—сухорлявий, молодий... на обличчі його лягла вугляна смага, що й змити неможна. Зібралися ми до купи в земляцтві для одного завдання: провадити комунізм серед усіх народностей.

Бюро йде до цього через культуру. Культурний розвиток земляцтва основа роботи бюро. Крім цього бюро регулює матеріальний побут земляцтва.

З України припливають до каси бюро гроші. Це стипендіятські гроші. Кожна губернія посилає стипендію за свого вихованця. Зараз Раднарком України підвищив стипендію з 10-ти карб. до 20 карб. на місяць. Коли надходять гроші, по величезних аудиторіях Свердловки, ходить уповноважений з аркушом паперу.

Стипендіят, розкладаючи кредитки, в голос розподіляє їх:

— Це — на книгу. Це — на театр. Оце — на чай і цукор.

Зрання— вже в Свердловці, в кабінетах для студіювання. До кабінетів люде поприходили з копалень та заводів... До правничого кабінету, до природничого кабінету. Учаться Керовник дає тільки завдання. І потім консультація при університетських кабінетах цінує цю роботу.

У кабінетах — різні віком люде, але роблять ці люди діло: шліфують свою класову свідомість. Багато з комуністських українців раніш і ніколи й не думали, що так швидко настане для них час такого корисного навчання. Вони колись нудилися по царських тюремних казематах. Минали їх літа, минали їх весни. А навіщо було заржавіле життя.

Гордієнкові 41 рок. На обличчі його лягли вже перші зморшки, а очі молоді та веселі. Чоло високе, вдумливе.

Коли над Україною року прогриміла вселюдна революційна буря, Гордієнко поїхав не до шовіністичних українських гуртків, а до більшовицької партії.

Через те, що Гордієнко в дитинстві працював на Миколаївському судобудівельному заводі, роблячи труби, то бачив він поруч себе та інших, як і він робитників, голомшених царською неволею. І зрозумів Гордієнко, що шовінізм по всіх країнах на цілім світі є тільки одно лихо — капіталізм. І від цього лиха страждає не тільки українець, росіянин, а й вся люда.

У Свердловці, в кабінетах Гордієнко перегортає теперешні томи книжок, списує олівцем записки. У кабінетах очі Гордієнкові як завжди ясніють від роботи.

Зверху—українці—свердловці за роботою. Нижче—в столовій

У перерві між навчанням Гордієнко сказав мені:

— У червні кінець моїй науці. Поїду на заводи пропагандувати, а куди поїду однаково. Як ЦК партії скаже, так і буде.

Гордієнко був за військпома дивізії, був у Харкові за члена військово-революційного трибуналу збройних сил України, а зараз—Свердловець, комуністичний школяр.

* * *

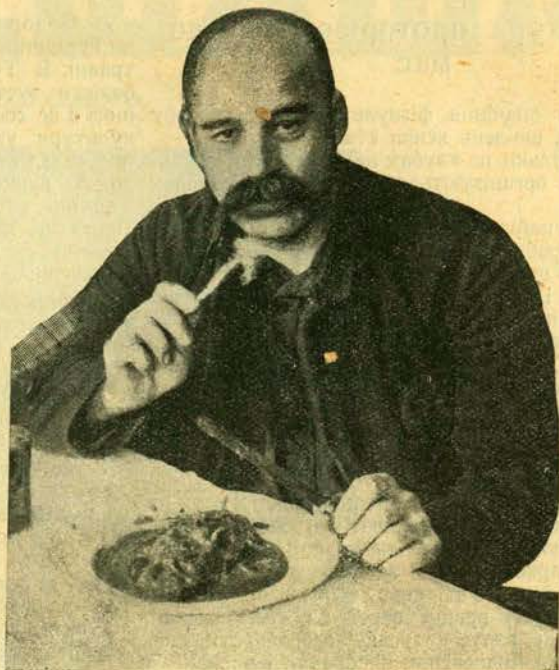
Кравець Волошенко. Йому 39 років. В минулому він пройшов таку ж путь, як і Гордієнко: зазнав нелегального життя, був при війську, сидів у Петропавлівській фортеці. А тепер у руці Волошенка грубий том „Капіталу“.

На літніх канікулах комвузівці відпочивають мало.

Влітку багато українського земляцтва їхало на Україну до шахт на заводи. Їхали вони на Лівобережжя, до Донбасу, спустилися в глибокі шахти, багато—у ті шахти, де раніш самі колупали кайлом вугілля. Тепер у цих шахтах комвузівці влаштовували доповіді, провадили періодичні розмови з шахтарями.

У Свердловці були вже випуски комвузівців українців. Вони пішли на робо.у до губрадпрофів, до Пур'у, зробились секретарями кустових комітетів.

Давид Хаїт.

Свердловець за обідом.

ФІЗКУЛЬТУРА та СПОРТ

Гримаси буржуазного спорту

Фізкультурі—як певному способі фізичного оздоровлення трудящих—у нас в СРСР присвячується багато уваги і державою і радянським суспільством.

По всьому Радянському Союзу, в губерніях і округах

Там розважається «золота» молодь. Фізкультури, як її розуміємо ми, там і не чути. Там панує спорт—спорт, що розвиває славолюбство, рекордсменство і звірячі інстинкти; там спорт—забавка. Одні, дужчі фізично, задовольняються матчами боксу, грою «регбі», де вони ніякими засобами не гребують, щоб тільки перемогти.

Інші марно тратять своє здоров'я, беручи участь в найнедоладніших змаганнях, або точніше мордуваннях, сподіваючись одержати за приз золоте брянське північне побачити свого портрета в буль-якому

ФІЗКУЛЬТУРА та СПОРТ

Гримаси буржуазного спорту

Службовці Наркомвнуторгу роблять гімнастику.

Фізкультурі—як певному способі фізичного оздоровлення трудящих—у нас в СРСР присвячується багато уваги і державою і радянським суспільством.

По всьому Радянському Союзу, в губерніяльних і округових центрах працюють Ради Фізичної Культури, що керують фізкультурною по школах, гуртках, клубах, Червоній Армії. Справа важлива, серйозна...

А погляньмо, що робиться в цьому напрямку закордоном. Є там величезні стадіони і розкішні клуби, але всі вони—для послуг буржуазії—робітник туди не потрапить.

Там розважається «золота» молодь. Фізкультури, як її розуміємо ми, там і не чути. Там панує спорт—спорт, що розвиває славолюбство, рекордсменство і звірячі інстинкти; там спорт—забавка. Одні, дужчі фізично, задовольняються матчами боксу, грою «регбі», де вони ніякими засобами не гребують, щоб тільки перемогти.

Інші марно трапляють своє здоров'я, беручи участь в найнедоладніших змаганнях, або точніше мордуваннях, сподіваючись одержати за приз золоте брязкальце побачити свого портрета в будь-якому журналі.

Хіба не дикими для нас здаються шостиденні велосипедні гонки, в яких спортсмен бореться зі своїм супротивником до остаточної перемоги? А «традиційні» перегони в плаванні через Сену в Парижі, на перший день різдвя, коли крижана вода сковує усі ріки. Але не тільки чоловіки захоплюються «спортом»—жінки і ті не хочуть відстати от чоловіків, і беруться за всякий спорт, не зважаючи на те, що це шкодить їм. Жінки грають в «регбі», у футбол, беруть участь в перегонах велосипедом, в плаванні, що виснажує їх, і т. ін.

Навіть дітей допускають до всього цього. Буржуазія здегенерована, має задоволення, як глядача, з успіхів своїх божків, і вигадує де-далі все нові розваги, щоб якось розвіяти нудьгу.

Справоздання про перегони собак, кішок, свиней і т. д. часто трапляються в закордонних журналах і свиня якогось лорда Бренфельда, що одержала один приз, стає всім відомою, її портрети навіть містять в «жовтеньких» журналах.

Нещодавно за кордоном влаштовано було «оригінальне» змагання. На швидкість бігали... матері штовхаючи поперед себе «коляску» з дитиною. Це була подія, про яку галасувала вся преса. Вона ж і зазначала, що де-які матері після цього серйозно похворіли. Та ж доля була з багатьма дітьми.

Нарешті, останніми часами появились такі «типи спорту», як бокс з зав'язаними очима, футбол на мотоциклетах, перегони на автомобілях по кризі, їзда в повозках, що їх везуть собаки плавання в мілкій воді,—на канаті за конем і багато іншого.

Ось чому буває там великий збір, що інколи доходять до кількох сот тисяч доларів.

Отакій буржуазний спорт.

Гра в футбол на мотоциклетах.

Фізкультура проторює шлях до мас

Величезне значіння фізкультури, як способу оздоровлення, що-день ясніш стає масам,

Де-не-де тільки по клубах нема гуртка фізкультури. Гуртки організуються і при багатьох заводах та фабриках.

Робітники найуперіть усвідомили, що треба дбати про своє здоров'я.

Відстав у цьому напрямку радянський службовець. Однак, і тут перші кроки ми маємо. І через те, що вони перші—особливо цінні.

Зовсім недавно співробітники Українського Курортного Управління постановили після закінчення службових обов'язків 15 хвилин віддавати на гімнастику.

Ці гімнастичні справи відбуваються регулярно і керує ними свій же співробітник—досвідчений педагог фізкультури.

Вправи підбираються спеціальні, вони мають на меті усунути шкідливі наслідки конторської праці.

За першою «ластівкою» незабаром прилетіла й друга. І в Наркомвнуторзі знайшовся серед службовців інструктор. Заїгував молодь, організував гурток і почались вранці перед службою вправи.

Тут тільки взято на увагу особливості конторської праці. Відповідно підібраний і вправи.

Початок уже є. Тепер черга за іншими установами.

Хроніка.

— Світова Робітнича Спартакіяда відбудеться 1926 року в СРСР і організує її Червоний Спортивний Інтернаціонал. Попередні—на півфінальні змагання відбудуться у серпні в Москві, Харкові, Києві, Донбасі, Іваново-Вознесенську і Ленінграді. Фінальні змагання з участю робітничих організацій в Німеччині, Фінляндії, Франції, Норвегії й інших країнах, де існує робітничий спортивний рух,—відбудуться на початку вересня в Ленінграді, а коли до цього часу цілком обладовано буде Всеукраїнський стадіон—то й у Харкові.

— Подорож збірної команди СРСР в Туреччину відбудеться цього року у травні. В Турецькій команді наші футболісти зустрінуть серйозного противника і це спонукає Вищу Раду Фізичної культури уже тепер порушити справу про склад команди СРСР, в яку намічено до 20 душ з запасними трюками. Від України входять в команду Харків'яни: Привалов, Натаров, Кротов і Норов. Порушено справу, щоби включити ще двох харків'ян: Шпаковського і Фомина.

— Фізкультура на Україні де-далі більше і глибше шириться скрізь. За останніми даними в 903 спортивному гурткові і в різних школах вчиться тепер 230.243 душі. Серед них в гуртках: 54% робітників, 17% службовців, 7% учнів і 5% військово-службовців.

З Донбасу—в Рур на велосипедах збираються проїхати 4 робітника з Донбасу. Оснівна мета подорожі: змицка шахтарів Донбасу й Руру, обізнання з технікою та виробництвом Німеччини, а також треба дізнатися, оскільки міцні вело-машини російського виробу. Подорож намічено на весну, коли одержано буде санкцію на це з боку відповідних органів.

Районові Ради фізкультури організовані в Одесі. В зв'язку з цим помічається оживлення роботи в низових гуртках.

— Змагання по важкій атлетиці й боротьбі, влаштовані у Харкові для нових спортсменів, минулися в цьому році успішніше, ніж колись. З гуртків, що виставили 35 гирьовиків і 32 борців, показали, що вони мають здатню молодь. Перше місце взяла Всеукраїнська Школа Міліції і Розшуку.

— Збірна футбольна команда СРСР на травень місяць виїздить до Туреччини з спортивною візитом у відповідь. По дорозі команда затримується в Харкові, Ростові, Тифлізі і Батумі, де відбудеться

Грають в м'яча та калічуть один одного.

тренувочні матчі її. В Харкові збірна грає 13-го і 15-го квітня.

— З Фінляндії одержано запрошення виграти найкращу команду СРСР для матчів, на нашого повпредставництва. Для подорожі до Фінляндії обрано збірку Харкова.

— Кубок III-го інтернаціоналу на гринді виграла цього року Москва (Я. Мельніков).

— Навкруг світу на яхті виражається в ц/р три ленінградці. Вороття їх сподіваються року—

— Фізкультурні виступи в день 1-го травня відбудуться по всій Україні. Вища Рада Фізкультури складає спеціальну програму для масового виступу.

1920 року в СРСР організує II червоний Спортивний Інтернаціонал. Попередні — на півфінальні змагання відбудуться у серпні в Москві, Харкові, Києві, Донбасі, Іваново-Вознесенську і Ленінграді. Фінальні змагання з участю робітничих організацій в Німеччині, Фінляндії, Франції, Норвегії й інших країнах, де існує робітничий спортивний рух, — відбудуться на початку вересня в Ленінграді, а коли до цього часу цілком обладвано буде Всеукраїнський стадіон — то й у Харкові.

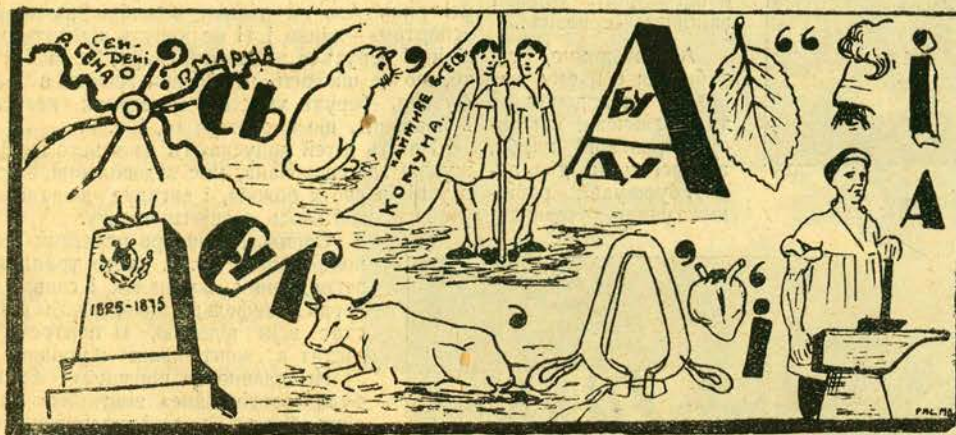
— Збірна футбольна команда СРСР на травень місяць виїздить до Туреччини з спортивною метою у відповідь. По дорозі команда затримується в Харкові, Ростові, Тифлізі і Батумі, де відбудеться

— Кубок III-го інтернаціоналу на гринджигу виграла цього року Москва (Я. Мельніков).
— Навкруг світу на яхті виражається в ц/р три ленінградці. Вороття їх сподіваються 1920 року —

— Фізкультурні виступи в день 1-го травня відбудуться по всій Україні. Вища Рада Фізкультури складає спеціальну програму для масових виступу.

ЗАДАЧИ й РЕБУСИ

Ребус № 17

Завдання - жарти:

1. Скільки треба взяти шелестівок щоб мати місто, де родився К. Маркс?
2. Перше з літерою «Д» стародревне місто (чи було воно — не звісно!), в якому жили, кажуть, люди без другої — з літерою «Р».
3. З «П» страшна сила і видумає її манах, а з «Г» — їжа, що вживають її з „видумками й без видумок“.

З великим запізненням одержані розв'язання завдань № 1 й № 2 (в журн. № 1) від Соколова В. С. (Лисянка, Шевченк. Окр. на Київщині) і ребус № 7 (в журн. № 2) Дешко Е. (м. Ромен, на Полт.).

Шарада № 18

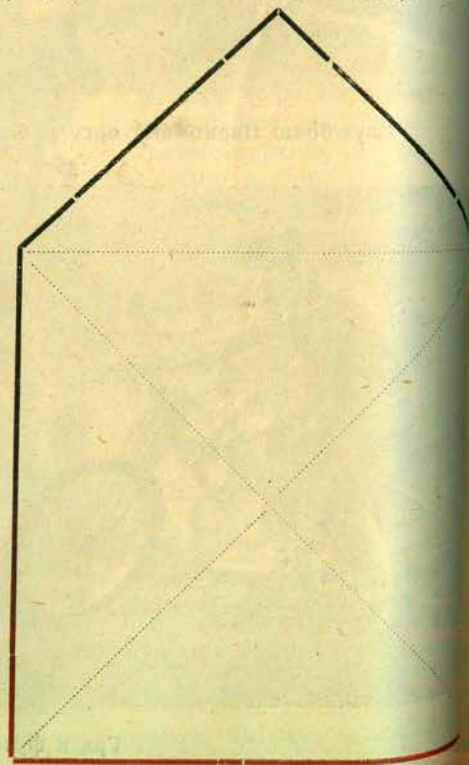
Першим — міряють солому,
Друге — є на шахівниці.
Все ж — зростає в молодому
Пролетарському суспільстві.

До читачів

Товариші, що надсилають свої завдання до редакції „Всесвіту“ мусять писати чітко й розборливо також, як і свої розв'язання завдань.

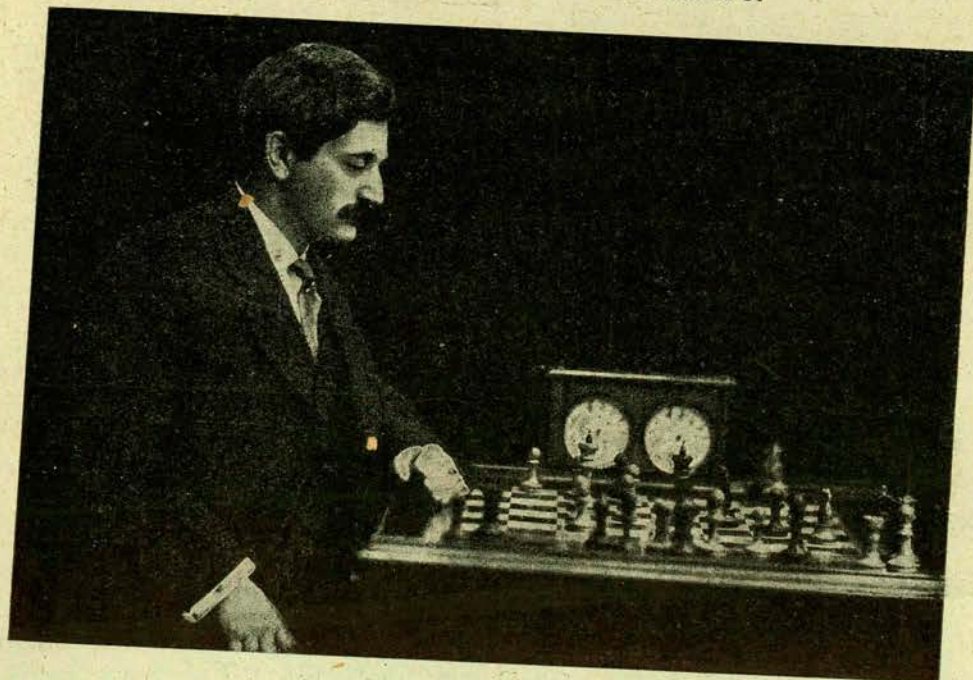
Головоломка № 19

Треба розрізати дану геометричну фігуру, складається з п'яти однакових трьохкутників, щоб потім можна було з них скласти новий квадрат, однаковий з нею по своїй площі.

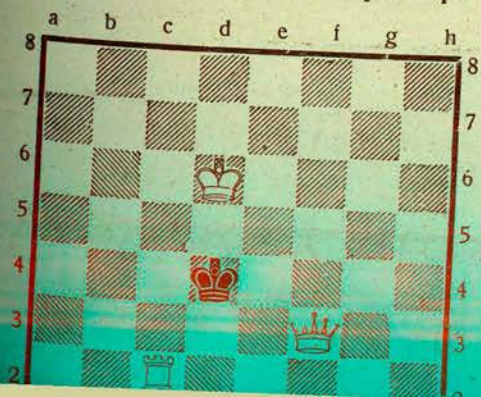
ШАХИ ТА ШАШКИ

За редакцією І. Л. ЯНУШПОЛЬСЬКОГО.

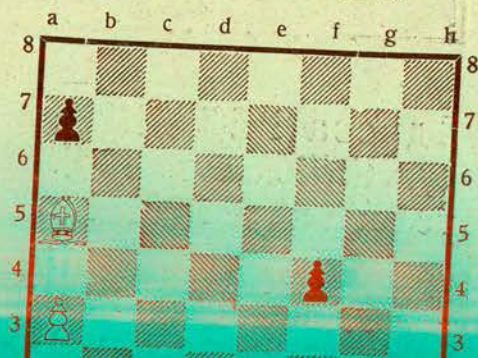

Емануїл Ласкер

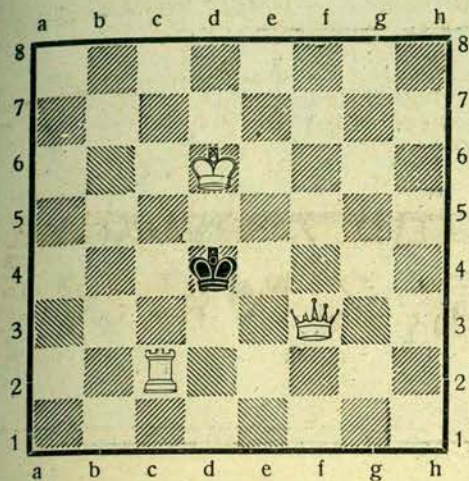
Завдання ч. 6. Г. Е. Карпентер.

Етюд ч. 3. А. Шошіна.

Завдання ч. 6. Г. Е. Карпентер.

Білі—Кр d6, Ф f3, Т c2 (3).

Чорні—Кр d4 (1).

Мат за два ходи.

Партия ч. 6. Гамбіт ферзевих пішаків.

Білі—Г. Пільсбері.

Чорні—Е. Ласкер.

1. d2—d4 d7—d5
2. c2—c4 e7—e6
3. К b1—c3 К g8—f6
4. К g1—f3 c7—c5
5. С c1—g5 c5 : d4
6. Ф d1 : d4 К b8—c6
7. Ф d4—h4 С f8—e7
8. 0—0?

16. f2—f4 Т a8—c8
17. f4—f5 Т c8 : c3
18. f5 : e6 Т c3—a3
19. e6 : f7+ Т f8 : f7
20. b2 : a3 Ф a5—b6+
21. С f1—b5

Білі намагаються відволікти чорного ферзя від пункту d4.

21. Ф b6 : b5
22. Кр b1—a1 Т f7—c7
23. Т d1—d2 Т c7—c4
24. Т h1—d1 Т c4—c3
25. Ф h5—f5 Ф b5—c4
26. Кр a1—b2 Т c3 : a3!!
27. Ф f5—e6+ Кр g8—h7
28. Кр b2 : a3 Ф c4—c3+
29. Кр a3—a4 b7—b5+!
30. Кр a4 : b5 Ф c3—c4+

Білі здалися.

Всю партію д-р Ласкер провів у кращому стилі, особливо, прикінцеву частину, починаючи з 26 ходу.

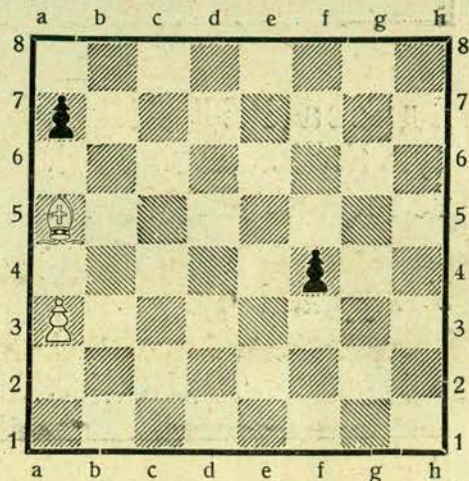
Довга рокировка тут позиційна помилка, очевидно, що чорні отакуватимуть по відкритій лінії с

8. Ф d8—a5
9. e2—e3 С c8—d7
10. Кр c1—b1 h7—h6
11. c4 : d5 e6 : d5
12. К f3—d4 0—0

Найдужче продовження. Білі примушені вимінати слона на коня, бо не можна грати С g5:h6 з за К f6—e4!

13. С g5 : f6 С e7 : f6
14. Ф h4—h5 К c6 : d4
15. e3 : d4 С d7—e6

Етюд ч. 3. А. Шошіна.

Білі — Д a5, ш. a3 (2)

Чорні — ш. a7, f4 (2)

Білі виграють.

Партия ч. 3.

Білі—В. Шошін.

Чорні—П. Бобров.

1. e3—f4 f5—g5
2. d2—e3 g5—h4
3. c1—d2? b6—c5!
4. c3—d4 a7—b6
5. f4—e5 d6 : f4
6. g3 : e5 h6 : g5!
7. b2—c3 g7—h6
8. c3—b4 e7—d6
9. b4—a5 d6 : f4
10. f2—g3 h4 : f2
11. e1 : e5 f8—e7

12. g1—f2 h8—g7
13. a1—b2 e7—d6
14. f2—g3 d6 : f4
15. g3 : e5 d8—e7
16. b2—c3 e7—d6
17. e5—f6 g5 : e7
18. h2—g3 h6—g5
19. g3—f4 g7—h6
20. c3—b4 e7—f6
21. d2—c3 g5—h4

Білі здалися.

Хроніка

Харків. Закінчився попередній шахматний турнір — чемпіонат м. Харкова на 1925 р. Переможці (Алехин, Григоренко, Жилієв, Кирилов, Коровин, Ойстрах, Попович, Порт, Терещенко, Янушпольський) розіграють поміж себе турнір.

В другій половині травня в Харкові відбудуться всеукраїнські шахматні турніри — чемпіонат, турнір робітників, Червоної армії і шашковий турнір.

Всесоюзна Вища Рада Фізичної Культури гадає влаштувати у Москві в жовтні ц. р. Міжнародний шахматний турнір з участю 10 чужеземців — маестро і 10 союзних.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

ІЛЮСТРОВАННИЙ
ДВОХТИЖНЕВИК

ВСЕСВІТ

за редакц. В. БЛЯКИТНОГО.

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібінєхта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ.

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнехта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ,
ТЕХНІКИ, СПОРТУ, то що.

ЗАПРОШЕНІ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА:

Тео Авербах, Бахтадзе, (Грузія), Д. Бузько, Бажан, Біла-Криниця, К. Богуславський, С. Божко (Кам'янець), Л. Болобан, проф. А. І. Белецький, Остап Вишня, І. Врона, Вериківський, Ванін, С. Вагранська, П. Ванченко, П. Голота, М. Горбань, Городовенко, Б. Глаголін, М. Ган (Нью-Йорк), Цішка Гартни (Білорусь), І. Дніпровський, О. Довженко (Сашко), В. Радиш, О. Дорошкевич, М. Доленго, В. Десняк, О. Досвітній, С. Драгоманів, Шалва-Дадіані (Грузія), Г. Епін, Елева, К. Зелінський (Москва), М. Йогансен, В. Іволгин, М. Ірчан (Вініпег), О. Копиленко, Г. Коцюба, І. Кириленко, проф. Б. Братко, П. Козицький, О. Корж, Б. Колос, Кручинін, Куліш (Одеса), Л. Ковалів (Київ), Ів. Нулик (Канада), Л. Курбас (Одеса), В. Коряк, Н. Калюжний (Прага), Евг. Касяненко (Берлін), М. Любченко, В. Лазурський, А. Любченко, М. Лебідь (Катеринослав), П. Лісовий, Б. Лопатинський, М. Лейтес, Ю. Масютин, В. Меллер, Юр. Меженко, І. Микитенко, Миколюк, М. Майський, Мандельберг, Я. Мамонтів, Н. Мірза-Авакьянц, К. Німчинов, Валер Проноза, П. Панч, Л. Предславич (Одеса), В. Поліщун, С. Пилипенко, М. Панченко, А. Приходько (Прага), С. Радугин, В. Сосюра, М. Семенко, О. Слісаренко, І. Сенченко, В. Седлер, О. Соколовський (Київ), Ф. Соболь, Ю. Смоліч, П. Тичина, Микола Терещенко, Марк Терещенко, проф. І. Турнелътауб, Б. Тяченко, Ф. Таран, М. Тарновський (Нью-Йорк), Ізм. Уразов, А. Уразова, П. Усенко, В. Фомицький (Москва), Футорянський, М. Хвильовий, Х. Холодний, М. Христовий, Б. Червоний, Г. Шкурупій, С. Щупан, Ів. Шевченко (Севастополь), И. Шевченко, В. Ярошенко, М. Якович, М. Яворський, М. Яловий, Ю. Якубський, Сандро Еулі (Грузія), фотограф А. П. Плахтій.

ПЕРЕДПЛАТА:

на місяць 60 к.
поодиноке число . 30 к.

Гроші і передплату слати по адресі:

Видавництво газ. „ВІСТІ ВУЦВК“
Харків, вул. К. Лібкнехта, 11.